

RAPORT

O STANIE GMINY KOWAŁA

Podsumowanie działalności Wójta Gminy Kowala w roku 2018

Opracowanie na podstawie art. 28 aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz.506).

URZĄD GMINY KOWAŁA
KOWAŁA 105A
26-624 KOWAŁA
www.kowala.pl
kowala@kowala.pl

SPIS TREŚCI

I. INFORMACJE OGÓLNE	
1. Charakterystyka Gminy.....	3
1.1. Położenie i powierzchnia gminy.	3
1.2. Ludność i dynamika zmian	5
1.3. Dochody i wydatki Gminy	9
1.4. Władze lokalne	11
II. OPIS NAJWAŻNIEJSZYCH DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W ROKU 2018	
1. Oświata i Kultura.....	12
2. Zdrowie.....	19
3. Bezpieczeństwo.....	20
4. Ochrona środowiska i Rolnictwo.....	21
5. Zagospodarowanie terenu i infrastruktura techniczna.....	23
6. Infrastruktura komunalna.....	24
6.1. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna.....	24
6.2. Infrastruktura odpadów komunalnych.....	25
7. Działalność na rzecz jednostek pomocniczych.....	28
8. Pomoc społeczna.....	32
III. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY	
1. Ogólna informacja o działaniach na rzecz realizacji uchwał Rady Gminy.....	35
2. Działania podejmowane na rzecz realizacji strategii i programów	36
2.1. Strategia Rozwoju Gminy Kowala na lata 2015-2022.....	36
2.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018-2020.....	36
2.3. Programy.....	36
IV. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA	
1. Inwestycje kontynuowane z lat poprzednich	42
2. Inwestycje zakończone w roku 2018	42
3. Plany inwestycyjne.....	45
V. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZEWNETRZNYMI	
1. Informacja publiczna.....	46
2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	46
3. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i podmiotami zagranicznymi.....	49
4. Promocja.....	50

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1. Położenie i powierzchnia gminy

Gmina Kowala położona jest w południowej części województwa mazowieckiego w powiecie radomskim. Obszar Gminy wynosi 7 466 ha, w tym: użytki rolne – o pow. 6 170 ha i lasy o pow. 685 ha. Powierzchnia gminy stanowi 4,88% powierzchni powiatu.

Kowala należy do mniejszych gmin powiatu radomskiego, natomiast pod względem ilości mieszkańców wynoszącej obecnie 11 929 osób lokuje się nieco powyżej średniej dla całego regionu.

Powiat radomski i gmina Kowala na tle województwa mazowieckiego.

Od strony północnej Gmina Kowala graniczy z miastem Radomiem, od wschodu z jego osiedlami mieszkaniowymi i gminą Skaryszew, od południa z gminami Orońsko i Wierzbica, a od zachodu z gminą Wolanów.

Gminy powiatu radomskiego.

Główną miejscowością gminy jest miejscowość **Kowala**, gdzie mieszczą się obiekty użyteczności publicznej i jednostki świadczące podstawowe usługi. Położenie geograficzne gminy znajduje się w bezpośredniej bliskości aglomeracji miejskiej oraz ważnych szlaków komunikacyjnych (m.in. droga krajowa E 7) daje to szczególne możliwości jej rozwoju.

Zestawienie powierzchni gminnego zasobu nieruchomości mienia komunalnego Gminy Kowala o uregulowanym stanie prawnym własności, które ogółem stanowią 139,6453ha w tym:

L.p.	Przeznaczenie	Powierzchnia w ha stan na dzień 31.12.2018r.
1	Działki zabudowane	13,9311
2.	Działki niezabudowane	54,8062
3.	Działki leśne i zadrzewione	12,9250
4.	Nieużytki	0,3388
5.	Grunty oddane w użytkowanie wieczyste	1,2384
6.	Grunty pod drogami	56,4058
	Razem:	139,6453

w tym powierzchnia gruntów przekazanych:

- w trwały zarząd - o pow. 8,2862 ha
- użytkowanie wieczyste - o pow. 1,2384 ha
- przekazane w dzierżawę - o pow. 3,8378 ha

Podziały nieruchomości osób fizycznych.

Wpłynęło 50 wniosków o zatwierdzenie projektów podziałów nieruchomości, które zostały pozytywnie załatwione. Wpłynęło 60 wniosków o wydanie opinii do wstępnego projektu podziału nieruchomości, które zostały rozpatrzone.

1.2. Ludność i dynamika zmian

Ewidencja ludności

Według stanu na dzień 31.12.2018 roku w gminie Kowala zamieszkiwało 11929 osób. Z roku na rok liczba ludności wzrasta. Saldo przyrostu naturalnego w 2018 r. wyniosło 38 osób.

Liczba ludności w poszczególnych latach

Stan na dzień	Liczba ludności
31.12.2018 r.	11929
31.12.2017 r.	11887
31.12.2016 r.	11815
31.12.2015 r.	11579

Ilość urodzeń w latach 2017-2018

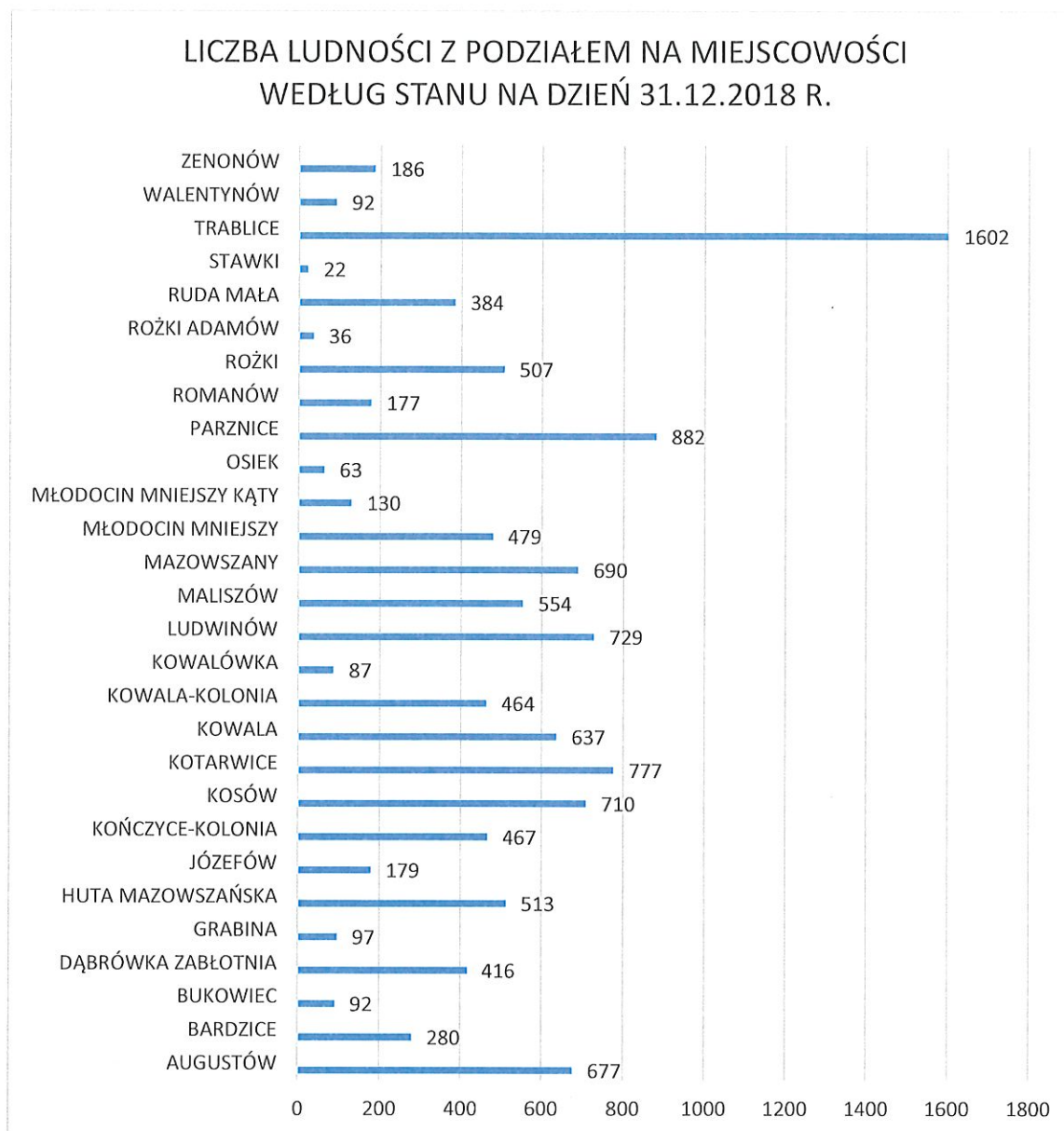
Płeć	2017	2018
chłopcy	82	65
dziewczynki	75	72
Razem	157	137

Wpływ na liczbę ludności w gminie, oprócz przyrostu naturalnego, ma saldo migracji (42 osoby). Fakt osiedlania się na terenie Gminy nowych mieszkańców, przybywających z miasta Radomia i innych okolicznych regionów, świadczy o jej atrakcyjności i ma duże znaczenie dla perspektyw dalszego rozwoju.

Statystyka mieszkańców wg wieku i płci w 2018 roku

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	216	208	424
3	69	58	127
4-5	150	114	264
6	62	60	122
7	70	85	155
8-12	428	393	821
13-15	222	243	465
16-17	141	165	306
18	85	82	167
19-65	3968	-	3968
19-60	-	3446	3446
> 65	553	-	553
> 60	-	1111	1111
ogółem	5964	5965	11929

Statystyka zdarzeń zarejestrowanych w prowadzonym przez gminę rejestrze mieszkańców w 2018 r.

Dowody osobiste

Wniosek o wydanie dowodu osobistego można złożyć w dowolnym urzędzie na terytorium RP, osobiście w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego za pośrednictwem e-PUAP. W roku 2018 w naszej gminie wydano 1294 dowody osobiste.

Pobyt stały:

- ilość zameldowań na pobyt stały – 386
 - w tym cudzoziemców – 4
- Ilość zameldowań spoza gminy – 147
- Ilość wymeldowań z pobytu stałego – 344
 - w tym cudzoziemców – 0

Pobyt czasowy:

- ilość zameldowań na pobyt czasowy – 44
 - w tym cudzoziemców – 16
- Ilość zameldowań spoza gminy – 147
- Ilość wymeldowań z pobytu czasowego – 4

- w tym cudzoziemców – 0

Ilość urodzeń mieszkańców – 137

Ilość zgonów mieszkańców - 99

Urząd Stanu Cywilnego w Kowali zajmuje się rejestracją urodzeń, małżeństw i zgonów, które nastąpiły na terenie Gminy Kowala. Od 1 marca 2015 r. rejestracji dokonuje się w Rejestrze Stanu Cywilnego. Rejestr Stanu Cywilnego jest prowadzony w Bazie Usług Stanu Cywilnego przez ministra właściwego do spraw informatyzacji. Czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego dokonuje kierownik USC. Odpisy aktów stanu cywilnego oraz zaświadczenia można pobierać w dowolnym urzędzie stanu cywilnego. Przed wydaniem odpisu zupełnego, skróconego bądź wielojęzycznego sporządzonego przed dniem 1 marca 2015 r. dokonuje się migracji aktu stanu cywilnego, czyli przeniesienia go do Rejestru Stanu Cywilnego.

Od 1 marca 2015 r. istnieje możliwość zawarcia ślubu cywilnego poza lokalem urzędu stanu cywilnego na terenie Gminy Kowala.

Zadania zrealizowane przez Urząd Stanu Cywilnego w Kowali w roku 2018	
Rodzaj zadania	2018
Rejestracja aktów urodzeń	11
Rejestracja aktów małżeństw w tym poza Urzędem : 10	90
Rejestracja aktów zgonów	52
Przyjmowanie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński	82
Wydawanie decyzji administracyjnych o zmianie imienia i nazwiska	2
Transkrypcja i odtworzenia zagranicznych aktów stanu cywilnego	13
Wydawanie odpisów aktów stanu cywilnego	922
Migracja aktów stanu cywilnego do Rejestru Stanu Cywilnego	755
Ilość wyroków rozwodowych wpisanych do ksiąg małżeństw	17

Dodatkowo Urząd Stanu Cywilnego w Kowali na wniosek osób zainteresowanych organizuje uroczystość związaną z Jubileuszem Długoletniego Pożycia Małżeńskiego. W roku 2018 przyznano 17. parom odznaczenia. Uroczystość ta organizowana jest raz w roku i cieszy się dużą sympatią Jubilatów oraz ich rodzin. Z okazji 50-lecia pożycia małżeńskiego Jubilaci otrzymują odznaczenia „Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie” przyznawane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polski. Jubilaci z dłuższym stażem małżeńskim otrzymują od Wójta Gminy upominki. Co roku przedstawiciele władzy samorządowej i pracownicy USC odwiedzają z życzeniami tych mieszkańców Gminy Kowala, którzy ukończyli 100 lat i więcej.

1.3. Dochody i wydatki Gminy

WYSOKOŚĆ BUDŻETU

Plan dochodów na 2018 rok Rada Gminy Kowala uchwaliła w kwocie 46 096 241,50 zł Uchwałą Budżetową Nr XLII.273.2017 z dnia 28 grudnia 2017 roku.

Plan po zmianach na dzień 31 grudnia 2018 r. wynosił 49 462 127,44 zł, został zrealizowany w kwocie 49 919 600,72 zł, co stanowi 100,9% planu.

Plan wydatków na rok 2018 został uchwalony przez Radę Gminy Kowala Uchwałą Budżetową Nr XLII.273.2017 z dnia 28 grudnia 2017 roku w kwocie 46 096 241,50 zł.

Plan wydatków po zmianach na dzień 31 grudnia 2018 r. wynosił 54 096 240,44 zł i został zrealizowany w kwocie 52 057 441,78 zł, co stanowi 96,23 % planu.

Uchwała Budżetowa Nr XLII.273.2017 z dnia 28 grudnia 2017 roku zakładała budżet roku 2018 jako budżet zrównoważony, w wyniku zmian na dzień 31.12.2018 r. planowany wynik budżetu to deficyt w wysokości 4 634 113,00 zł. Budżet gminy na koniec 2018 roku zamyka się deficytem w kwocie 2 137 841,06 zł.

Plan wydatków majątkowych wynosił 5 211 720,00 zł, wykonanie 4 705 692,02 zł, realizacja 90,29%.

Łączna kwota długu na dzień 31.12.2018 roku wynosi 0,00 zł.

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem wynosi 30,26%.

Informacja o stanie mienia Gminy Kowala za rok 2018

Gmina Kowala posiada mienie komunalne, w skład którego wchodzi:

- grunty,
- budynki,
- budowle i urządzenia techniczne,
- środki transportowe.

W roku 2018 gmina sprzedała 12 działek za łączną kwotę 545 395,20 zł.

Drugim składnikiem mienia gminy są budynki (użytkowe), w skład ich wchodzi:

- budynek urzędu gminy,
- budynki szkół (6 sztuk) – w miejscowościach: Kowala, Mazowszany, Kończyce - Kolonia, Młodocin Mniejszy, Bardzice, Parznice,
- budynek Publicznego Przedszkola w Kowali,
- budynek ośrodka zdrowia,
- budynek lecznicy dla zwierząt,
- budynki świetlic i remiz OSP w miejscowościach: Ruda Mała, Kosów,
- remiza OSP w Bardzicach,
- świetlica w Trablicach,
- budynek mieszkalny w Trablicach – Dom Pamięci ks. Romana Kotlarza,
- hala sportowa w Kowali,
- hala sportowa w Mazowszanach,
- stacja hydroforowa w Dąbrówce Zabłotniej,
- budynek mieszkalny w Kowali,
- budynek mieszkalny i gospodarczy w Kowali – siedziba Klubu Seniora.

Na mienie komunalne gminy Kowala w 2018 składają się także parkingi i boiska: wielofunkcyjne w Kosowie, „Orlik” w Mazowszanach oraz infrastruktura sportowo-rekreacyjna w Kowali – boisko wielofunkcyjne, boisko trawiaste z trybunami i część rekreacyjna z muszlą koncertową, boisko wielofunkcyjne przy PSP w Bardzicach oraz sprzęt służący do prac bieżącego utrzymania budynków i obiektów gminnych tj. kosiarka - ciągniczek, kosiarka do trawy z akcesoriami, wykaszarka spalinowa z dmuchawą i przyczepą, sprzęt ratowniczy i gaśniczy na stanie OSP (motopompy, agregaty, przecinarki, pompy szlamowe), przyrządy medyczne na stanie SPZOZ w Kowali, oraz wyposażenie techniczno- gastronomiczne w szkołach i przedszkolu.

Dokonano w 2018 roku zwiększenia oświetlenia dróg gminnych o 99 lamp energooszczędnych, łączny koszt wybudowania oświetlenia wyniósł 481 073,91 zł.

W 2018 roku wybudowano na terenie gminy 942,5 metry bieżące sieci wodociągowej:

1. Trablice – 542,5 m,
2. Dąbrówka Zabłotnia - Rożki – 400 m.

Łączny koszt wybudowania sieci wodociągowej wyniósł: 206 745,50 zł.

Do środków transportowych będących własnością gminy wchodzi:

1. Samochód pożarniczy MAGIRUS (OSP Bardzice),
2. Samochód pożarniczy DAIMLER (OSP Kosów),
3. Samochód pożarniczy MERCEDES (OSP Kowala),
4. Samochód Volkswagen (OSP Kowala),
5. Samochód ratowniczo – gaśniczy MAGIRUS (OSP Ruda Mała),
6. Samochód pożarniczy JELCZ (OSP Ruda Mała),
7. Samochód osobowo – towarowy Renault Mascott – (Urząd Gminy).

W lutym 2018 r. sprzedany został samochód VOLKSWAGEN T4 za kwotę 6 500,00 zł wg faktury.

Dochody z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości za rok 2018 wynoszą 15 828,00 zł. Dochody z najmu lokali użytkowych (czynsz) m.in. dla Banku Spółdzielczego w Radomiu, weterynarza, firmy Orange czy 6 garaży dla mieszkańców gminy w roku 2018 wyniosły 11 080,56 zł. Wydatki bieżące w dziale gospodarki nieruchomościami wyniosły w 2018 roku 229 190,43 zł (na wydatki te złożyły się m.in. koszty kosztorysów, projektów, wykonanych map, wypisów i wyrysów z rejestru gruntów, wyceny, zakładanie ksiąg wieczystych).

Koszt utrzymania stacji wodociągowej w Dąbrówce Zabłotniej wyniósł 489 321,21 zł.

Bieżące utrzymanie dróg wraz z remontami i odśnieżaniem w roku 2018 wyniosło 1 339 746,05 zł.

1.4. Władze lokalne

Strukturę organizacyjną Urzędu określa Zarządzenie Nr 108.2018 Wójta Gminy Kowala z dnia 27 grudnia 2018.

Rada Gminy Kowala w kadencji 2014-2018 liczyła 15 radnych. Przy Radzie działały następujące stałe komisje:

- Komisja Rewizyjna – 5 osób.
- Komisja Budżetowa – 5 osób.
- Komisja Rolnictwa, Ochrony Środowiska, Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności i Pomocy Społecznej – 5 osób.
- Komisja Oświaty, Kultury, Sportu, Turystyki i Promocji – 5 osób.

Obecna kadencja 2018-2023 Rady Gminy Kowala liczy 15 radnych.

Przy Radzie działają następujące stałe komisje:

- Komisja Rewizyjna – 5 osób.
- Komisja Budżetowa – 5 osób.
- Komisja Rolnictwa, Ochrony Środowiska, Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności i Pomocy Społecznej – 5 osób.
- Komisja Oświaty, Kultury, Sportu, Turystyki i Promocji – 5 osób.
- Komisja Skarg, Wniosków i Petycji – 5 osób.

II. OPIS NAJWAŻNIEJSZYCH DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W ROKU 2018

1. Oświata i Kultura

Na terenie Gminy Kowala funkcjonują następujące placówki oświaty i kultury:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Parznicach.
2. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Noblistów Polskich w Bardzicach.
3. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kowali.
4. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Kończycach – Kolonii.
5. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Mazowszanach.
6. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Młodocinie Mniejszym.
7. Przedszkole Publiczne im. Juliana Tuwima w Kowali.
8. Dwa Niepubliczne Przedszkola oraz cztery Punkty Przedszkolne,
9. Świetlica Gminna.
10. Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali.

Wykaz szkół i placówek oświatowych oraz liczba uczniów na terenie gminy Kowala

Liczba uczniów na dzień 30.09.2018 r.

	Szkoła- liczba uczniów	Oddział przedszkolny -liczba uczniów	Oddział gimnazjum- liczba uczniów	Przedszko- le- liczba uczniów	Punkt Przedszko- lny – liczba uczniów	Łącznie
PSP Bardzice	109	11		-	-	120
PSP Kończyce	95	14		-	-	109
PSP Kowala	348	15		-	-	363
PSP Mazowszany	345	38		-	-	383
PSP Młodocin	87	8		-	-	95
PSP Parznice	86	13	102	-	-	201
Publiczne Przedszkole w Kowali	-	-	-	124	-	124
Niepubliczne Przedszkole MONTESSORI	-	-	-	44	-	44
Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Plastuś” - Bardzice	-	-	-	-	20	20
Niepubliczny Punkt Przedszkolny Skrzat- Młodocin	-	-	-	-	12	12
Niepubliczny Punkt Przedszkolny Krasnoludek - Mazowszany	-	-	-	-	20	20
Niepubliczny Punkt Przedszkolny Dziecięcy Raj - Trabllice	-	-	-	-	23	23
Niepubliczne Przedszkole „Misiowa Kraina”- Parznice	-	-	-	19	-	19
Łącznie:	1070	99	102	187	75	1533

Wykaz zatrudnionych nauczycieli w Publicznych Szkołach Podstawowych i Publicznym Przedszkolu na terenie gminy Kowala w styczniu i grudniu 2018 r.

Nazwa szkoły	Liczba zatrudnionych nauczycieli w pełnym wymiarze w styczniu 2018	Liczba zatrudnionych nauczycieli w niepełnym wymiarze w styczniu 2018	Liczba zatrudnionych nauczycieli w pełnym wymiarze w grudniu 2018	Liczba zatrudnionych nauczycieli w niepełnym wymiarze w grudniu 2018
PSP Bardzice	10	6	12	3
PSP Kończyce Kolonia	11	10	14	9
PSP Kowala	26	9	30	8
PSP Mazowszany	31	10	38	8
PSP Młodocin Mniejszy	11	11	12	9
PSP Parznice	35	6	26	10
Publiczne Przedszkole w Kowali	9	5	9	5

Wyniki egzaminu gimnazjalnego.

Egzamin gimnazjalny	Część humanistyczna		Część matematyczno - przyrodnicza		Język obcy nowożytny			Rok	
	zakres	Język polski	Historia/WOS	Matematyka	Przedmioty przyrodnicze	podstawowy ang.	niem.		rozszerzony
Maksymalna liczba punktów		32	32	28	28	40	40	40	----- --
Średnia Szkoły(%)		72,2	53,5	50,8	51,7	54,4	-----	33,4	2016
		67,4	53,7	45,4	50,8	63,8	40,7	39,6	2017
		65	55	52	57	54	39	36	2018
Średnia powiatu (%)		67,5	52,7	47,8	49,2	57,1	-----	35,6	2016
		67,2	55,2	44,7	49,9	61,1	47,1	40,2	2017
		65	54	49	52	59	43	42	2018
Średnia województwa (%)		72,6	58,7	52,1	54	67,8	-----	49,4	2016
		72,4	61,8	50,9	54,9	71,1	54,3	53,2	2017
		70	61	55	59	57	52	57	2018

Zestawienie wydatków gminy na prowadzenie placówek oświatowych w 2018 r.

Nazwa szkoły - placówki	Wydatki na prowadzenie poszczególnych placówek w przeliczeniu na jednego ucznia rocznie
PSP Bardzice	11 823, 06 zł.
PSP Kończyce Kolonia	11 975,22 zł.
PSP Kowala	8 502, 44 zł
PSP Mazowszany	8 599,97 zł.
PSP Młodocin Mniejszy	15 244,35 zł
PSP Parznice	17 000,58 zł.
Publiczne Przedszkole w Kowali	13 317,30 zł

Dochód z subwencji oświatowej	Wydatki Gminy na oświatę
10 881 248 zł.	17 270 794,53 zł.

Wykaz świetlic środowiskowych na terenie gminy Kowala.

Nazwa placówki	Najważniejsze wydarzenia
Świetlica Środowiskowa w Kowali „SZANSA”	<ol style="list-style-type: none"> Warsztaty taneczne, językowe, plastyczno – manualne, komputerowe oraz zajęcia socjoterapeutyczne, w zakresie umiejętności komunikacji społecznej i zabawy integracyjne; Wyjazdy: do kina, Centrum Leonardo da Vinci w Chęcinach, Państwowa Straż Pożarna, dwutygodniowe turnusy wakacyjne; Tworzenie ozdób świątecznych - Bożonarodzeniowych oraz Wielkanocnych oraz organizowanie kiermaszy. Nauka własna oraz odrabianie lekcji.
Świetlica Środowiskowa w Trablicach „SŁONE CZKO”	<ol style="list-style-type: none"> Wyjazdy: do kina, stadniny koni, na kręgle, do Krainy Marzeń w Radomiu, Akademii Klocków Lego; Zajęcia plastyczne, muzyczne, zabawy ruchowe, gry planszowe; Ponadto, podopieczni świetlicy zawsze mogą liczyć na pomoc przy odrabianiu lekcji.
Świetlica Środowiskowa w Kosowie	<ol style="list-style-type: none"> Narodowe Święto Niepodległości – zajęcia muzyczne, odśpiewanie piosenek patriotycznych; Bożonarodzeniowa oraz Wielkanocna zbiórka żywności na rzecz najuboższych mieszkańców gminy oraz tworzenie ozdób świątecznych; Zajęcia plastyczne, wykonanie „Pani Wiosny” czy laurek z okazji: Walentynek, Dnia kobiet Dnia Babci i Dziadka, Pierwszego dnia wiosny. Ponadto, podopieczni świetlicy zawsze mogą liczyć na pomoc przy odrabianiu lekcji.

W roku 2018 wszystkie placówki oświatowe włączyły się w obchody 100 rocznicy Odzyskania Niepodległości przez Polskę poprzez wieczornice patriotyczne, koncerty lub inicjatywy m.in.: „Do hymnu” ogólnopolska akcja śpiewania hymnu; Międzypokoleniowa Sztafeta Niepodległościowa; Akademia "W hołdzie dla niepodległej..."; „Zrozumieć Niepodległą” pt. „Wierni Niepodległej w czasach PRL” koncert w Kościele pw. MB Częstochowskiej w Trablicach -"Człowiek chce być człowiekiem" (dedykowany ks. Romanowi Kotlarzowi).

Wszystkie placówki realizowały szereg projektów i programów np.: „Aktywna tablica”; „Narodowy program rozwoju czytelnictwa 2018”, „Warzywa i owoce w szkole”, „Szkłanka mleka”, „Ratujemy i uczymy ratować”, „Projekt Mazowszanie”, „Bezpieczny Internet: tworzymy kulturę szacunku w sieci”, „Biblioterapia”.

Placówki oświatowe biorą udział w licznych akcjach m.in.: „Zbieraj baterie”; „Trzymaj Formę”; „Akademia bezpiecznego Puchatka”; „Jestem widoczny, jestem bezpieczny”.

Każda szkoła realizuje innowacje pedagogiczne m.in. takie jak: „Taniec ludowy na zajęciach wychowania fizycznego”, „e-Twinning na zajęciach języka angielskiego”; „Kuznia umiejętności”; „Wizualna matematyka”; „Malarstwo olejne na płótnie”.

Szkoły i przedszkole w ramach Programu wychowawczo – profilaktycznego realizują np. „Ogólnopolska kampania profilaktyczna Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Ogólnopolska Kampania Postaw na Rodzinę”, „Śniadanie daje moc”, „Zrozumieć siebie”, „Szczepię zdrowie swe - nałogom mówię NIE”, „Odblaski – z Niestraszkami”, „B & N – czyli B jak Bezpieczny i N jak Niechroniony”.

Uczniowie w poszczególnych szkołach zdobywali nagrody i wyróżnienia w konkursach na szczeblu międzyszkolnym, powiatowym, ogólnopolskim czy międzynarodowym np.:

1. PSP Kowala:

- Międzynarodowy Konkurs Matematyczny Kangur - bardzo dobry wynik;
- Ogólnopolski Konkurs Graficzny – I miejsce;
- Konkurs wiedzy z ekologii i ochrony środowiska EKOTEST – III miejsce.

2. PSP Bardzice:

- Ogólnopolski konkurs wiedzy Archimedes. Historia. Plus - dwóch laureatów;
- Konkurs na „Najlepsze szkolne koło LOP” w 2018 roku- II miejsce;
- Olimpiada Wiedzy Archimedes. Historia. Plus-1 laureat.

3. PSP Parznice:

- „Szlakiem Parków Narodowych” – II miejsce,
- Ogólnopolska Olimpiada Matematyczna „OLIMPUS” – laureat,
- Przegląd Twórczości Młodzieżowej „Pasterz i Ojciec” – I miejsce.

4. PSP Młodocin Mniejszy:

- Międzynarodowy Konkurs Matematyczny „Kangur” – wynik bardzo dobry,
- Ogólnopolski konkurs „Sto lat Niepodległej Polski” organizowanym przez Fundację Honor Pomagania Dzieciom - III miejsce,
- „Bezpiecznie na wsi mamy- upadkom zapobiegamy” - plastyczny - II miejsce.

5. PSP Mazowszany:

- Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Sto złotych na 100-lecie Niepodległości Polski”- I miejsce i wyróżnienie,
- Ogólnopolski konkurs Podróże kształcą – wyróżnienie,
- Ogólnopolski Konkurs Baletowy- III miejsce.

6. PSP Kończyce Kolonia:

- Ogólnopolski konkurs matematyczny „Orzeł Matematyczny”- wyróżnienie,
- Ogólnopolski Konkurs z języka niemieckiego – wyróżnienie,
- V Ogólnopolski konkurs Młodych Twórców – „Kardynał Stefan Wyszyński Patron Ważnych Spraw” –wyróżnienie.

Cykliczne imprezy sportowe:

1. XV Halowy Turniej Piłki Nożnej Dzieci i Młodzieży "Kowala 2018".

2. Ogólnopolski Turniej Judo Dzieci i Młodzików o Puchar Wójta Gminy Kowala pod Patronatem Starosty Radomskiego. Na turniej przyjechało około 300 zawodników z całej Polski, a także

- 3 zagraniczne kluby- TSV Rudov Berlin, Judo Club Bardejov Słowacja i Dussch Lutsk z Ukrainy; (zawodnicy z Kowali wywalczyli: medale: 1 złoty, 8 srebrnych, 4 brązowe).
3. VII Mikołajkowy Turniej Halowej Piłki Nożnej Chłopców Szkół Podstawowych i 3 klas Gimnazjum Gminy Kowala „Kowala 2018”.
 4. GMINNY TURNIEJ TENISA STOŁOWEGO w ramach obchodów 100-lecia Odzyskania Niepodległości.
- Osiągnięcia sportowe m.in.:
1. Zwycięski mecz Zorza Kowala z Megawat Świerze Górne zawodnicy uczcili 100-lecie Niepodległości.
 2. Złoty medal w Pucharze Polski juniorów młodszych „Memoriał Józefa Wiśniewskiego”.
 3. Judo Kowala sukcesy na terenie Polski oraz za granicą: Puchar Polski w Poznaniu i Szczyrku (2 medale); Puchar Europy Cadetów w Budapeszcie (dwa V miejsca); Turnieju „Warsaw Judo Open” (brązowy medal); Turniej w Austrii (8 medali); Międzynarodowy Turniej na Słowacji w Bardejovie (6 medali); Międzynarodowy Turniej w Lublinie (medale: 4 złote, 5 srebrnych, 3 brązowe).
 4. Brązowymi medal piłkarzy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Parznicach - w Turnieju Piłki Nożnej Chłopców o Puchar Starosty Radomskiego.

Biblioteka

Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali powstała w 1947 roku. Powołana została na mocy Uchwały Nr X/30/2004 r Rady Gminy w Kowali z dnia 22.10.2004 r. Od 1 stycznia 2005 roku jest samodzielną instytucją kultury działającą na podstawie Statutu Gminnej Biblioteki Publicznej w Kowali. Należy do podtypu biblioteki gminy wiejskiej, gdzie liczba mieszkańców mieści się w przedziale 10001 – 15000 Organizatorem Gminnej Biblioteki Publicznej w Kowali jest Samorząd Gminy Kowala.

Biblioteka w swojej strukturze posiada III filie:

- a) Filia w Młodocinie Mniejszym – budynek PSP w Młodocinie Mniejszym, Młodocin 47
- b) Filia w Bardzicach – budynek PSP w Bardzicach, Bardzice 2 c
- c) Filia w Parznicach – budynek PG w Parznicach, Parznice 53

Zbiory biblioteczne opracowywane są komputerowo. Ponadto biblioteka udostępnia swoim użytkownikom dostęp do sprzętu komputerowego i internetu. Biblioteka Publiczna wraz z filiami należy do Konsorcjum Bibliotek Publicznych Powiatu Radomskiego i Wschodniego Mazowsza. Dzięki temu przedsięwzięciu czytelnicy mają dostęp do 2101 publikacji elektronicznych na platformie *IBUK LIBRA*. Biblioteka udostępnia łącznie 22 tytuły czasopism.

Zbiory biblioteczne - stan księgozbioru na 30.12.2018 r.

Ogółem: 24551 woluminów

Kowala – 10651

Młodocin – 3383

Parznice – 3733

Bardzice – 6784

Liczba zakupionych książek

- a) Ogółem w 2017 roku: 856

W tym:

- 406 woluminów na kwotę 10.793 złotych ze środków organizatora
- 450 woluminów z dotacji MKiDN na kwotę 10.000 złotych

Kowala - 614 woluminów

Młodocin – 48 woluminów

Parznice – 142 woluminy

Bardzice – 52 woluminy

Liczba zakupionych książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi: 7,19

- b) Ogółem w 2018 roku: 468

W tym:

- 254 woluminy na kwotę 6432 złotych ze środków organizatora
- 214 woluminów z dotacji MKiDN na kwotę 5.000 złotych

Liczba zakupionych książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców: 3,92

Biblioteka otrzymuje dotację z Biblioteki Narodowej. Jest to wieloletni, priorytetowy program przeznaczony na „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych” na lata 2016 -2018.

Dzięki programowi biblioteka otrzymała dotację:

- w 2017 roku – 10.000 złotych
- w 2018 roku – 5.000 złotych

Wysokość dotacji, jaki otrzymuje biblioteka, zależy od wkładu własnego biblioteki oraz stopnia zaszerogowania gminy do odpowiedniej kategorii. Nasza gmina należy do II grupy pod względem zamożności.

Czytelnicy według zawodu:

2017	Ogółem (1409)	Dzieci, Młodzież, Studenci	Pracownicy umysłowi, Robotnicy, Rolnicy, Inni zatrudnieni	Emeryci i Renciści	Nie zatrudnieni
Kowala	783	327	339	52	65
Bardzice	200	149	37	8	6
Młodocin	198	119	62	8	9
Parznice	228	166	54	5	3

2018	Ogółem (1411)	Dzieci, Młodzież, Studenci	Pracownicy umysłowi, Robotnicy, Rolnicy, Inni zatrudnieni	Emeryci i Renciści	Nie zatrudnieni
Kowala	795	301	362	69	60
Bardzice	197	145	36	13	3
Młodocin	194	117	61	7	9
Parznice	225	156	62	6	1

Liczba czytelników na 100 mieszkańców utrzymuje się na tym samym poziomie. W 2017 roku wynosiła 11,85 natomiast w 2018 roku wyniosła 11,83.

Wypożyczenia zbiorów na zewnątrz i na miejscu.

2017	Literatura piękna dla dorosłych	Literatura piękna dla dzieci i młodzieży	Literatura niebeletrystyczna
Kowala	8518	6515	5450
Bardzice	225	1438	889
Młodocin	810	1212	313
Parznice	759	924	629

2018	Literatura piękna dla dorosłych	Literatura piękna dla dzieci i młodzieży	Literatura niebeletrystyczna
Kowala	9227	5753	4253
Bardzice	363	1143	886
Młodocin	1014	1096	257
Parznice	856	748	771

Wydarzenia kulturalne

- „*Oddaj książkę*” – coroczna akcja przeprowadzana w maju przez GBP i filie zachęcająca czytelników do oddania przetrzymanych książek.
- **Lekcje Biblioteczne** – cykliczne lekcje prowadzone przez bibliotekarzy dla najmłodszych z Publicznego Przedszkola w Kowali oraz dzieci i młodzież szkolną.
- **Spotkania autorskie** – W październiku 2018 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali zorganizowała spotkanie autorskie dla dzieci z Panią Anną Litwinek. Pani Anna z zamiłowania jest malarką, autorką powieści, opowiadań i książek dla najmłodszych. Wydała serię kolorowych książek, prezentując fascynujące i ciekawe przygody „Robaka Lolka”.
- „*A to Polska właśnie...*” – wakacyjny konkurs fotograficzny, upamiętniający 100 rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości.
- **Narodowe Czytanie** - Dnia 11.09.2018 r. w Gminnej Bibliotece Publicznej w Kowali odbyła się VII edycja ogólnopolskiej akcji Narodowe Czytanie „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego. Spotkanie rozpoczęło się odczytaniem listu Prezydenta RP Pana Andrzeja Dudy przez Pana Dariusza Bulskiego – zastępcę wójta gminy Kowala. W tym wyjątkowym roku 100 - lecia odzyskania przez Polskę niepodległości teksty prozatorskie wzbogacone zostały o teksty liryczne. Organizatorzy przyjęli formułę czytania międzypokoleniowego. Fragmenty „Przedwiośnia” przeplatały się z wierszami o charakterze patriotycznym, które recytowały dzieci.

2. Zdrowie

SP ZOZ świadczy usługi medyczne dla ogółu mieszkańców gminy Kowala i gmin ościennych. Na dzień 31-12-2018 do Przychodni zapisanych było 6100 pacjentów. Organem nadzorującym jest Rada Gminy w Kowali. SP ZOZ działa na podstawie Statutu uchwalonego dnia 28-06-2012. Działalność jednostki jest finansowana ze środków NFZ.

Świadczenia z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej realizowane były w 2018 roku w oparciu o:

- poradnię lekarza podstawowej opieki zdrowotnej: lekarz rodzinny, pediatra (2-umowa o pracę, 4- umowa cywilno-prawna, 2- umowa z indywidualną praktyką lekarską),
- poradnię pielęgniarki środowiskowej – 6 osób,
- poradnię położnej środowiskowej – 1 osoba,
- gabinet stomatologiczny – 1 osoba.

Pozostali pracownicy w SPZOZ:

- pracownicy administracyjni 2 osoby,
- pracownicy obsługi - 2 osoby (1-umowa o pracę, 1- umowa cywilno-prawna).

Na dzień 31-12-2018 r. jednostka zatrudniała 20 osób.

W ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia w roku 2018 udzielono m.in.:

- 22647 porad lekarza POZ,
- 5400 świadczeń w gabinecie zabiegowym,
- 900 badań EKG,
- 8120 świadczenia pielęgniarek środowiskowych w domu pacjenta,
- 204 wizyt patronażowych położnej POZ,
- 44 Porady w ramach „Profilaktyki Gruźlicy”,
- 764 uczniów objętych było opieką pielęgniarki szkolnej.

3. Bezpieczeństwo

Policja

21 czerwca 2018 roku odbyło się oficjalne otwarcie Posterunku Policji w Kowali.

Na Posterunku służbę pełni 10 funkcjonariuszy.

Są to: kierownik posterunku, zespół ds. kryminalnych, zespół ds. prewencji, a w tym patrolowcy i dzielnicowi.

Na posterunku jest możliwość kontaktu z funkcjonariuszami przez całą dobę, pomimo, iż posterunek jest czynny w godzinach od 8.00 do 22.00. W budynku jest zamontowany domofon, dzięki czemu jest możliwość kontaktu również w godzinach nocnych.

Wykaz zdarzeń na terenie gminy Kowala w 2018 roku, w których postępowania prowadzi Posterunek Policji w Kowali:

1. Nietrzeźwy kierujący art. 178a § 1 - 4 postępowania.
2. Oszustwo art. 286 § 1 – 4 postępowania.
3. Znęcanie art. 207 KK. – 8 postępowań.
4. Kradzież art. 287 KK. – 9 postępowań.
5. Kradzież z włamaniem art. 279 KK. – 9 postępowań.
6. Przesłębstwa gospodarcze – 12 postępowań.
7. Bójka, pobicie art. 158 – 5 postępowań.
8. Uszkodzenie mienia art. 288 KK. – 7 postępowań.
9. Rozbój art. 280 KK. – 1 postępowanie.
10. Alimenty art. 209 KK. – 1 postępowanie.
11. Groźby karalne art. 190 KK. – 4 postępowania.

Ponadto odnotowano 65 wykroczeń naruszających porządek publiczny oraz 10 wykroczeń drogowych.

Podjęte w gminie akcje informacyjne i prewencyjne w roku 2018 polegały na przeprowadzonych prelekcjach dotyczących:

- bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w ruchu drogowym i pieszym,
- bezpieczeństwa dzieci i młodzieży nad zbiornikami wodnymi,
- pomocy i sposobu reagowania, szukania pomocy w sytuacjach zagrożenia,
- zagadnienia dotyczące odpowiedzialności karnej dzieci i młodzieży,
- wyeliminowania stosowania przemocy rówieśniczej oraz kwestię informowania policjantów PP w Kowali o ujawnionych wszelkich negatywnych zjawiskach na terenie placówek, jak również po zakończonych zajęciach,
- z zakresu występowania narkomani wśród dzieci i młodzieży.

W związku z brakiem zgłoszeń odnośnie podniesionych zagadnień należy wnioskować, że społeczność gminy Kowala w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie.

Ochotnicza Straż Pożarna Gminy Kowala

Na terenie Gminy działa cztery jednostki Ochotniczych Straży Pożarnej: OSP Bardzice, OSP Kosów, OSP Kowala i OSP Ruda Mała, w tym 2 jednostki Kowala i Ruda Mała posiadają selektywny system powiadamiania. Ponadto OSP Ruda Mała należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, co potwierdza wysoki stopień wykształcenia oraz przygotowania do akcji ratowniczych. Krajowy system ratowniczo-gaśniczy stanowi integralną część ogólnopolskiego systemu bezpieczeństwa.

W 2018 roku Ochotnicza Straż Pożarna na terenie Gminy skupiała w swoich szeregach 118 druhow w tym 3 kobiety. Jednostki są zrzeszone w Oddziale Gminnym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych.

Wszystkie OSP dysponują własną bazą lokalową w postaci remiz strażackich.

OSP Kosów dysponuje wybudowaną bazą lokalową w roku 2010. W 2018 roku podjęto modernizację remiz w Rudzie Małej i Bardzicach. Garaż OSP Kowala wymaga remontu. Jednostka posiada projekt na wybudowanie nowej strażnicy.

Każda jednostka jest wyposażona w pojazdy przygotowane do działań ratowniczo-gaśniczych.

Na wyposażeniu jednostek jest sześć samochodów bojowych w tym cztery średnie gaśnicze, jeden ciężki gaśniczy i jeden operacyjny.

W 2018 roku na terenie powiatu radomskiego Ochotnicze Straże Pożarne z terenu gminy brały udział w 226 akcjach ratowniczo-gaśniczych i wyjazdach gospodarczych.

W budżecie Gminy na działalność Ochotniczych Straży Pożarnych w 2018 roku wydano kwotę 394 713,13 zł.

OSP prowadzi każdego roku działania prewencyjne – pokazy działania dla dzieci z przedszkola i szkół z terenu Gminy Kowala (ćwiczenie na wypadek pożaru w szkole).

4. Ochrona Środowiska i Rolnictwa

W zakresie rolnictwa Gmina Kowala współpracuje z różnymi instytucjami wspomagając rolników poprzez udzielanie informacji o sposobie załatwienia sprawy lub kierowaniem do odpowiedniej instytucji.

Gmina współpracuje z:

1. Wojewodą Mazowieckim w zakresie szacowania szkód w płodach rolnych spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi.

W 2018 roku Komisja do spraw szacowania szkód, rozpatrzyła 42 wnioski rolników, dokonała oględzin w terenie i przekazała protokoły do wojewody. Straty do 30% w średniej rocznej produkcji roślinnej wystąpiły w 25 gospodarstwach a w 17 szkody wyniosły powyżej 30% dochodu.

2. Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Radomiu, czego efektem jest cotygodniowy (każdy wtorek w godz. 7-15 pok. nr 39) dyżur przedstawiciela Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego MODR w Urzędzie Gminy oraz udział w komisji szacowania szkód w rolnictwie.

3. Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Radomiu, czego efektem jest pomoc rolnikom w wypełnianiu wniosków o płatność przez przeszkolonych pracowników Urzędu Gminy.

4. Mazowiecką Izbą Rolniczą w Radomiu w zakresie udziału w komisji szacowania szkód w rolnictwie.

5. Starostwem Powiatowym w Radomiu, czego efektem jest dyżur leśniczego (zazwyczaj każda środa w godz. 9-11 pok. 15 Urzędu Gminy) do obsługi osób posiadających lasy prywatne.

6. Kołem Łowieckim „LUCZNIK” z Radomia, Kołem Łowieckim „DANIEL” ze Skaryszewa, Kołem Łowieckim „ŚW. HUBERT” z Radomia, Kołem Łowieckim Soból z Chałupek Łaziskich w sprawach związanych z dziką zwierzyną łowną i odszkodowaniami za straty przez nią powodowane.

7. Regionalną Dyрекcyjną Ochrony Środowiska Wydział Spraw Terenowych II w Radomiu w zakresie ochrony środowiska naturalnego tj. roślin i zwierząt będących pod ochroną oraz odszkodowań za szkody w uprawach rolnych powodowane przez zwierzęta m.in. bobry.

8. Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, Zarządem Zlewni w Radomiu ul. Wernera 4A, 26-600 Radom oraz Rejonowym Związkiem Spółek Wodnych w Szydłowcu ul. Targowa 4a, 26-500 Szydłowiec w zakresie wód stojących i płynących.

Uchwałą Nr XLIV.284.2018 z dnia 23 marca 2018 roku Rada Gminy Kowala zatwierdziła program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganiu bezdomności zwierząt na terenie gminy Kowala na rok 2018. Zadania programu realizowane były przez firmę zewnętrzną, z którą gmina podpisała stosowną umowę. W 2018 roku podjęto dwie interwencje w zakresie niewłaściwego traktowania zwierząt domowych, które zakończyły się pouczeniem właścicieli o obowiązkach i wykonaniem zaleceń przez właścicieli zwierząt. Z tytułu realizacji niniejszego programu, jak również odbioru padłych zwierząt bezpiecznych przez firmę zewnętrzną wydatkowano kwotę w wysokości 79 382 zł.

Ochrona środowiska	Liczba zgłoszeń i kontroli przeprowadzonych przez UG: <ul style="list-style-type: none">- 113 zgłoszeń dotyczących zamiaru usunięcia drzew- 4 kontrole dot. opróżniania szamb – pouczenie- pracownicy urzędu przeprowadzili:- 1 interwencje w zakresie ochrony powietrza tj. kontroli spalania paliw w kotłach- 2 kontrole z zakresu ochrony roślin i terenów podmokłych- przyjęto 6 wniosków o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia dla przedsięwzięć z zakresu: przetwórstwa mięsnego, wydobywania kruszyw naturalnych, chłodnictwa oraz energetyki.- udzielono 8 informacji z zakresu infrastruktury, zabytków, archeologii terenu gminy na potrzeby planowanych inwestycji m.in. drogowych -S12.- przekazano informacje, w tym plakaty, o zapisach „uchwały antysmogowej” podjętej przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w 2017 roku dotyczącej zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw do szkół i sołtysów celem poszerzenia wiedzy o środowisku oraz poinformowania mieszkańców poprzez wywieszenie na tablicach informacyjnych.
---------------------------	--

5. Zagospodarowanie terenu i infrastruktura techniczna

Transport

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego zwany dalej „planem transportowym” zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 2016 ze zm.) w przypadku planowanego organizowania przewozów o charakterze użyteczności publicznej, opracowuje:

1. gmina:

- licząca co najmniej 50 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w gminnych przewozach pasażerskich,
- której powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia między gminami, których obszar liczy łącznie co najmniej 80 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na danym obszarze;
- związek międzygminny obejmujący obszar liczący co najmniej 80 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na obszarze gmin tworzących związek międzygminny.

Gmina Kowala realizuje zbiorowe potrzeby wspólnoty realizując zadanie polegające na:

1. organizacji przewozów w komunikacji miejskiej na liniach komunikacyjnych Nr 5 i Nr 23, w granicach administracyjnych Gminy Kowala w zakresie lokalnego transportu zbiorowego pomiędzy Gminą Miasta Radomia a Gminą Kowala;
2. finansuje usługę w zakresie przewozu osób z firmą „Alexandria” dla linii regularnej relacji Parznice-Radom przez miejscowości: Kowala, Rożki, Kosów, Ludwinów, Trablice.

Ponadto przez gminę Kowala przechodzi również linia kolejowa relacji Kielce-Radom z przystankami w miejscowościach Dąbrówka Zabłotnia, Rożki, Trablice oraz linia kolejowa relacji Tomaszów Mazowiecki - Radom z przystankami w miejscowości Augustów, Trablice, z których mogą mieszkańcy korzystać.

Niestety w związku z dynamicznym rozwojem motoryzacji nie idzie w parze rozwój infrastruktury. Budowa nowych dróg jest kapitałochłonna i długotrwała, czasem ze względu na istniejącą zabudowę oraz ochronę środowiska, praktycznie niemożliwa.

Dynamiczny rozwój motoryzacji oraz niedoinwestowanie transportu publicznego spowodowały spadek zapotrzebowania na przewozy jego środkami. Efektem takiego stanu rzeczy są zmiany organizacyjne oraz wynikające z nich zmiany metod zarządzania transportem publicznym.

Dane o sieci dróg publicznych na terenie gminy Kowala.

Długość dróg gminnych		km
Ogółem		96,390
Ulepszona -	Bitumiczna	58,124
	Kostka	0,127
Nieulepszona - Tłuczniowa		0,478
Gruntowa	Wzmocniona żwirem, żuzłem	8,645
	Naturalna (z gruntu rodzimego)	29,016

W roku 2018 wykonano inwestycje w zakresie budowy dróg gminnych w ilości 1,438 km.

Wyremontowano drogi gminne na długości 1,05 km.

Wykonano budowę chodnika o długości 210 m szer. 2m.

Zagospodarowanie terenu

Planowanie przestrzenne	<ul style="list-style-type: none">• 46,7 procent gminy objęte jest, obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,• wydano 99 wypisów i wyrysów z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,• wydano 89 decyzji o warunkach zabudowy oraz ustaleniu inwestycji celu publicznego dla nieruchomości nieobjętych planem zagospodarowania przestrzennego.• wydano 302 zaświadczenia stwierdzające lokalizację działek zgodnie z miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
-------------------------	--

6. Infrastruktura komunalna

6.1 Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Zadania Referatu w zakresie eksploatacji sieci wodno-kanalizacyjnych.

1. Eksploatacja Stacji Uzdatniania Wody.
2. Eksploatacji Sieci Wodociągowej.
3. Eksploatacja przydomowych oczyszczalni ścieków.

Wszystkie miejscowości na terenie gminy przyłączone są do sieci wodociągowej. Z wody uzdatnionej korzysta 95% mieszkańców gminy.

Sieć jest sukcesywnie rozbudowana w miarę rozbudowy nowych domów na terenie poszczególnych miejscowości.

Problemem dla Urzędu Gminy i mieszkańców są okresowe braki wody występujące w miesiącach największego rozbioru. W roku 2018 Gmina pozyskała opracowanie firmy specjalistycznej Water KEY pn. „Program modernizacji gminnej sieci wodociągowej z uwzględnieniem zarządzania deficytem wody w szczytach poboru”, z którego to wynika, że sieć rozdzielcza na terenie gminy ma zbyt małą średnicę rur dla pokrycia pełnego zaopatrzenia w wodę mieszkańców a szczególnie dla miejscowości najwyżej położonych. Jest to zadanie na najbliższe lata.

Referat sprawuje również nadzór nad pracą 268 przydomowych oczyszczalni ścieków pozyskanych przez Gminę z Programu PROW w latach ubiegłych. Obecnie oczyszczalnie te przygotowywane są do przekazania dla właścicieli posesji, na których terenie zostały wybudowane.

Proste awarie wykonują pracownicy referatu natomiast skomplikowane firma zewnętrzna.

Ilościowe zestawienie z działalności w roku 2018 ilustruje przedstawiana poniżej tabela.

Lp.	Nazwa zadań	Rok 2017	Rok 2018	Progresja
		Ilość	Ilość	Ilość
1.	Ilość wody sprzedanej [m3]	376096	394518,3	18 422,30
2.	Wartość netto wody sprzedanej [zł]	1 138 636,28	1196341,41	57 705,13
3.	Ilość wydanych warunków technicznych	101	131	30
4.	Ilość usuniętych awarii	21	36	15
5.	Ilość nowych przyłączy wodociągowych	61	102	41

6.2. Infrastruktura odpadów komunalnych

Odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych realizowany był przez Gminę Kowala na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorcą wyłonionym w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego. Odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w 2018 roku w gminie Kowala realizowane było przez przedsiębiorstwo INTERBUD Sp. z o.o., ul. Limanowskiego 154, 26-600 Radom. Firma ta została wybrana w trybie przetargu nieograniczonego. Umowa została zawarta na 24 miesiące tj. od 1 lipca 2018 r. do 30 czerwca 2020 r. Zagospodarowanie odpadów komunalnych odbywa się w instalacji RIPOK firmy PPUH RADKOM Sp. z o.o. w Radomiu ul., Witosa 94, 26-600 Radom.

W celu realizacji obowiązku wynikającego z art. 3 ust. 2b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach utworzono Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w skrócie zwany PSZOK, zlokalizowany w Kosowie 56E, prowadzony przez Gminę Kowala, do którego mieszkańcy gminy mogą bezpłatnie dostarczać selektywnie zebrane odpady problemowe, powstające w gospodarstwie domowym, które ze względu na rodzaj i gabaryty nie mogą być odebrane w ramach zbiórki u źródła. Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych czynny jest w od wtorku do soboty od godz. 8:00 do 16:00. Mieszkańcy nieodpłatnie mogą tam przekazać, wyselekcjonowane ze strumienia odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych, takie jak np.: odpady z remontów, szyby okienne, opony samochodowe, opakowania, gabaryty, elektroodpady. Został złożony do WFOŚiGW projekt dofinansowania na budowę nowego PSZOK.

Gmina Kowala w 2018 roku prowadziła również zbiórkę odpadów wielkogabarytowych u źródła poprzez tzw. "wystawkę" oraz zbiórkę popiołu.

Ilości przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych (20 03 01) w 2018 roku z terenu Gminy Kowala.

Rok 2018 półrocza	Nazwa i adres instalacji do której zostały przekazane odpady komunalne	Masa [Mg] odebranych odpadów komunalnych	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów
I półrocze	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych ul. Witosa 94, 26-600 Radom instalacja mechaniczno-biologiczna przetwarzania odpadów	594,860	R12
II półrocze		602,780	
Suma		1 197,640	

W 2018 r. selektywnie odebrano następujące ilości odpadów komunalnych:

Odpady komunalne nieulegające biodegradacji

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
20 03 01	Nieselegowane (zmieszane) odpady komunalne	1 197,640
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	197,280
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	68,560
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,057

15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	1,010
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	218,640
15 01 07	Opakowania ze szkła	236,160
20 01 23	Urządzenia zawierające freony	0,540
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 2001 23 zawierające niebezpieczne składniki (1)	0,336
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,076
Suma		1920,299

Odpady komunalne ulegające biodegradacji

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych przekazanych do zagospodarowania [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	36,390
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	106,600
SUMA		142,990

Odpady komunalne zebrane w PSZOK

Adres punktu	Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa zebranych odpadów komunalnych [Mg]
Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych Kosów 56E 26-624 Kowala Zarządzany przez Gminę Kowala	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	10,000
	16 01 03	Zużyte opony	12,000
	20 01 23	Urządzenia zawierające freony	0,540
	20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 2001 23 zawierające niebezpieczne składniki (1)	0,336
	20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,076
	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	9,460
SUMA			32,412

Żuźle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów (z wyłączeniem pyłów z kotłów wymienionych w 10 01 04), które w 2018 r. z terenu gminy Kowala, zostały odebrane w ilości – 175,380 Mg.

- Łączna masa odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi - 334,478 Mg.
- Łączna masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości – 2085,701 Mg.
- Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 33,25%.
- Łączna masa innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych przygotowanych do ponownego użycia, poddanych recyklingowi i innym procesom odzysku – 0,000 Mg.
- Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 0,00%.

- Masa odpadów ulegających biodegradacji zebranych, odebranych i przetworzonych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru gminy, przekazanych do składowania – MOUBR – 168,225 Mg.
- Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 29,86%.
- Liczba właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane odpady komunalne w 2018 r. – 3168 .
- Liczba mieszkańców gminy zgodnie z danymi pochodzącymi z rejestru mieszkańców – 11 929.
- Liczba mieszkańców gminy na podstawie danych pochodzących ze złożonych przez właścicieli nieruchomości deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi – 9557.

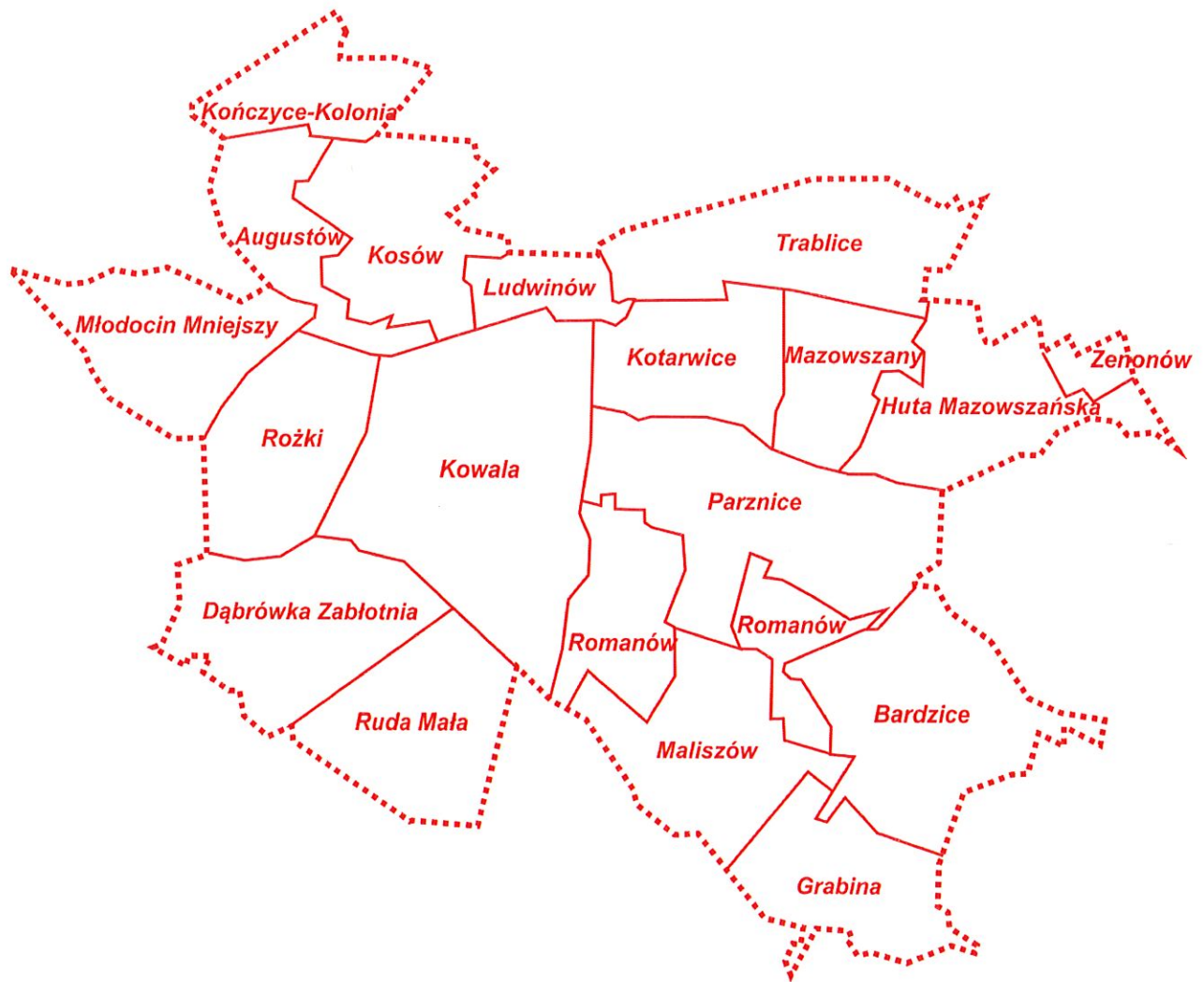
Obowiązująca stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Kowala została uchwalona przez Radę Gminy Uchwałą Nr VII/40/2015 z dnia 17 marca 2015 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości stawki tej opłaty. Przyjęto, iż miesięczna opłata od 1 kwietnia 2015 r. - od jednego mieszkańca wynosi 6,00 zł dla odpadów zbieranych selektywnie oraz 12,00 zł w przypadku braku segregacji.

7. Działalność na rzecz jednostek pomocniczych

Sołectwa Gminy Kowala.

W skład Gminy Kowala wchodzi 19 sołectw:

Augustów, Bardzice, Dąbrówka Zabłotnia, Grabina, Huta Mazowskańska, Kończyce – Kolonia, Kosów, Kotarwice, Kowala, Ludwinów, Maliszów, Mazowszany, Młodocin Mniejszy, Parznice, Romanów, Rożki, Ruda Mała, Trablice, Zenonów.

Podział Gminy Kowala na sołectwa.

Realizacja zadań w ramach funduszu sołeckiego w 2018 roku.

Stopień realizacji zadań w ramach funduszu sołeckiego przedstawia poniższe zestawienie:

Nazwa Sołectwa	Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Plan	Wykonanie	% wykonania	Opis stopnia wykonania lub przyczyna braku wykonania
4	5	6	7	8	9
Augustów	Utwardzenie destruktem drogi gminnej	32 299,00	31 365,00	97,11	zadanie wykonane
Bardzice + Józefów	Projekt i budowa chodnika na drodze gminnej w Bardzicach	24 510,00	6 150,00	25,09	Wykonano projekt. Brak zgody zarządcy drogi powiatowej na zrzut wody z drogi gminnej.
Grabina + Osiek+ Bukowiec	Poprawa stanu infrastruktury drogowej poprzez renowację rowów przy drodze gminnej Maliszów – Grabina	16 463,00	16 236,00	98,62	zadanie wykonane
Huta Mazowskańska	Wykonanie i urządzenie placu zabaw na działce gminnej w Hucie Mazowskańskiej	25 175,00	25 175,00	100,00	zadanie wykonane
Kończyce - Kolonia	Zorganizowanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców sołectwa Kończyce-Kolonia poprzez projekt i budowę siłowni napowietrznej na działce gminnej	24 399,00	24 399,00	100,00	zadanie wykonane

Kosów	Zorganizowanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców sołectwa Kosów poprzez projekt i budowę siłowni napowietrznej na działce gminnej przy świetlicy gminnej w Kosowie	33 591,00	33 591,00	100,00	zadanie wykonane
Kotarwice	Urządzenie wspólnego miejsca spotkań i organizacji imprez kulturalnych i sportowych dla mieszkańców sołectwa Kotarwice poprzez wybudowanie i wyposażenie altany na działce gminnej w Kotarwicach	35 067,00	35 067,00	100,00	zadanie wykonane
Kowala +Kowala Kolonia +Kowalów ka	Projekt i budowa oświetlenia ulicznego przy drodze gminnej w Kowali	36 913,00	6 150,00	16,66	Wykonano projekt. Brak zgody Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich uniemożliwił wykonanie zadania.
Ludwinów	Wymiana żarówek na energooszczędne i modernizacja lamp przy drodze gminnej	13 072,00	0,00	0,00	Brak zgody PGE na zmianę wysięgników na słupach.
Ludwinów	Wykonanie odwodnienia działki gminnej nr ew. 104/14 w m. Ludwinów	20 740,00	19 926,00	96,08	zadanie wykonane

Maliszów	Urządzenie wspólnego miejsca spotkań i organizacji imprez kulturalnych i sportowych dla mieszkańców sołectwa Maliszów poprzez wybudowanie i wyposażenie altany na działce gminnej w Maliszowie	27 020,00	27 020,00	100,00	zadanie wykonane
Mazowszany	Wykonanie projektu i budowa drogi gminnej w Mazowszanych na działce gminnej nr 251	32 446,00	0,00	0,00	Niewystarczająca szerokość terenu pod inwestycję (szerokość pasa drogowego jedynie 3,0 m).
Młodocin Mniejszy+ Młodocin Mniejszy Kąty	Budowa chodnika przy drodze gminnej w Młodocinie Mniejszym	30 490,00	30 490,00	100,00	zadanie wykonane
Romanów	Wymiana oświetlenia ulicznego przy drodze gminnej na terenie sołectwa na oświetlenie ledowe	18 346,00	18 327,00	99,90	zadanie wykonane
Rożki +Rożki Adamów	Wykonanie i urządzenie placu zabaw na działce gminnej w Rożkach	27 537,00	27 537,00	100,00	zadanie wykonane
Ruda Mała	Zorganizowanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców sołectwa Ruda Mała poprzez projekt i budowę siłowni napowietrznej na działce gminnej	21 853,00	21 853,00	100,00	zadanie wykonane

Trablice	Wymiana oświetlenia na ledowe przy drodze gminnej	36 913,00	36 900,00	99,96	zadanie wykonane
Zenonów	Budowa progów zwalniających na drodze gminnej w Zenonowie	14 027,00	14 027,00	100,00	zadanie wykonane
Razem		470 861,00	374 213,00	79,47	

8. Pomoc społeczna

1. Informacje ogólne o Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali jest samodzielną jednostką organizacyjną Urzędu Gminy nieposiadającą osobowości prawnej, jednostką budżetową. GOPS realizuje ustawowe zadania własne gminy i obowiązkowe zadania własne oraz zadania zlecone. Ponadto wdrażano pomocowe programy państwa w zakresie poprawy życia najbiedniejszych mieszkańców państwa, również gminne programy wsparcia i aktywności lub inne uchwalane przez Radę Gminy w zakresie rozpoznanych potrzeb społeczności lokalnej uwzględniające możliwości finansowe gminy. Ośrodek realizuje ponadto niestandardowe formy pomocy. Swoją działalnością obejmował 11929 mieszkańców (stan na 31.12.2018 r.).

2. Zasady udzielania pomocy i zestawienia liczbowe

Pomoc społeczna udzielana jest na wniosek osoby zainteresowanej oraz z urzędu, a informacje o osobach wymagających pomocy uzyskiwane są z różnych źródeł, na przykład od sołtysów, radnych, szkół, policji, kuratorów, pielęgniarek środowiskowych. Na podstawie zgłoszenia pracownicy socjalni przeprowadzają wywiad środowiskowy w terenie, a następnie, po zebraniu niezbędnych dokumentów, określone są przyczyny i problemy dominujące oraz wnioskuje się o udzielenie pomocy w zależności od indywidualnej sprawy.

Pełne zestawienie środowisk objętych pomocą według poszczególnych powodów zawiera poniższa tabela.

Pełne zestawienie środowisk objętych pomocą według powodów.

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	222	602
2.	Bezdomność	3	3
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	43	220
4.	Bezrobocie	144	483
5.	Niepełnosprawność	85	227
6.	Długotrwała choroba	52	140
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	46	202
	- rodziny niepełne	25	91

	- rodziny wielodzietne	8	47
8.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	2

Informacja na temat udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych Gminy, została zamieszczona w poniższej tabeli.

Udzielone świadczenia w ramach zadań własnych Gminy.

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba osób	Liczba świadczeń
1.	Zasiłki stałe	57	581
2.	Zasiłki okresowe	61	168
3.	Posiłek	158	19 616
	w tym: dla dzieci	155	19 380
4.	Usługi opiekuńcze	12	4 123
5.	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	4	4
6.	Inne zasiłki celowe i w naturze	176	x
	w tym: zasiłki specjalne celowe	10	10
7.	Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	x	x
8.	Praca socjalna	x	x
9.	Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	7	73

Jak wynika z tabeli, ośrodek finansował opiekę nad siedmioma osobami przebywającymi w Domu Pomocy Społecznej. Jedna osoba przebywała w Łaziskach, cztery w Jedlance i dwie osoby w DPS Weterana Walki i Pracy w Radomiu.

W 2018r usługami opiekuńczymi objętych było 12 rodzin, w których usługi realizowane były zgodnie z zapotrzebowaniem oraz możliwościami Ośrodka. Opiekunka pracująca w domu podopiecznego wykonywała czynności zgodnie z zapotrzebowaniem danej rodziny. W 2018r realizowane były także specjalistyczne usługi opiekuńcze w dwóch rodzinach, w tym jedna z rodzin korzystała z usług w Dziale Usług Opiekuńczych w Domu Weterana Walki i Pracy w Radomiu.

Dane dotyczące udzielonych świadczeń w ramach zadań zleconych Gminie zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Udzielone świadczenia w ramach zadań zleconych Gminie.

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba osób
1.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	1
2.	Świadczenia rodzinne	1216
3.	Fundusz Alimentacyjny	48
4.	Świadczenia wychowawcze	1940
5.	Dobry Start	1882
6.	Karta Dużej rodziny	158

Jedną z głównych przyczyn, dla których klienci zgłaszają się do Ośrodka zaraz po ubóstwie, jest bezrobocie, którego stan na 31.12.2018 r. w gminie Kowala przedstawiają tabele poniżej.

Struktura bezrobocia w Gminie Kowala – bezrobotni ogółem:

	Bezrobotni ogółem		Z ogółu			
			z prawem do zasiłku		bez prawa do zasiłku	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
18-24 lat	99	45	3	2	96	43
25-34 lat	216	126	53	30	163	96
35-44 lat	181	117	42	30	139	87
45-54 lat	125	51	26	16	99	35
55-59 lat	61	29	10	7	51	22
60 i więcej lat	35	0	9	0	26	0
RAZEM	717	368	143	85	574	283

Struktura bezrobocia w Gminie Kowala – bezrobotni z niepełnosprawnością:

	Bezrobotni Niepełnosprawni		Z ogółu			
			z prawem do zasiłku		bez prawa do zasiłku	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
18-24 lat	0	0	0	0	0	0
25-34 lat	6	4	0	0	6	4
35-44 lat	6	5	2	2	4	3
45-54 lat	10	4	1	1	9	3
55-59 lat	4	3	1	1	3	2
60 i więcej lat	2	0	0	0	2	0
RAZEM	28	16	4	4	24	12

III. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY

1. Ogólna informacja o działaniach na rzecz realizacji uchwał Rady Gminy

W 2018 roku odbyło się 12 posiedzeń Rady Gminy Kowala, na których podjęto ogółem 78 uchwał.

Uchwały dotyczące sprzedaży i ustanowienia służebności działek w Kolonii Kończyce, Kosów Większy, Trablice, Romanów zostały zrealizowane w 100%, natomiast przetarg na zbycie nieruchomości niezabudowanych w miejscowości Kosów został zrealizowany w 55%.

Z podjętych uchwał z 2018 roku dotyczących sprzedaży nieruchomości zostało zbytych łącznie 11 działek.

- UCHWAŁA NR XLIII.279.2018 w sprawie obciążenia służebnością przesyłu powierzchni nieruchomości położonej w miejscowości Kończyce-Kolonia obręb geodezyjny Kolonia Kończyce gm. Kowala oznaczonej w ewidencji gruntów nr 123/3 – zrealizowana w 100%.
- UCHWAŁA NR XLV.294.2018 w sprawie: sprzedaży prawa własności nieruchomości zabudowanej położonej w obrębie Kowala, stanowiącej własność Gminy Kowala na rzecz użytkownika wieczystego – zrealizowana w 100%.
- UCHWAŁA NR XLVI.306.2018 w sprawie: wyrażenia zgody na sprzedaż w formie bezprzetargowej, nieruchomości zabudowanej położonej w obrębie Kosów Większy – zrealizowana w 100%.
- UCHWAŁA NR L.314.2018 w sprawie: wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów nr 624 i nr 330/6 położonych w miejscowości Trablice – zrealizowana w 100%.
- UCHWAŁA NR L.315.2018 w sprawie: wyrażenia zgody na zbycie w drodze przetargu nieruchomości niezabudowanych stanowiących własność Gminy Kowala, położonych w miejscowości Kosów – zrealizowana w 55%, pozostała część jest w trakcie realizacji.
- UCHWAŁA NR L.316.2018 w sprawie: wyrażenia zgody na zbycie w drodze przetargu nieruchomości niezabudowanych stanowiących własność Gminy Kowala, położonych w miejscowości Romanów – zrealizowana w 100%.
- UCHWAŁA NR LI.320.2018 w sprawie: wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów nr 524/1 położonych w miejscowości Trablice – zrealizowana w 100%.
- UCHWAŁA NR LI.321.2018 w sprawie: wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów nr 524/1 położonych w miejscowości Trablice – zrealizowana w 100%.
- UCHWAŁA Nr.III.17.2018 w sprawie: uchylenia uchwały Rady Gminy w Kowali Nr III/11/05 z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie zasad wydzierżawiania i obciążania gruntów rolnych – zrealizowana w 100%.
- UCHWAŁA Nr.III.16.2018 w sprawie: powierzenia Gminie Miasta Radomia zadań Gminy Kowala w zakresie lokalnego transportu zbiorowego pomiędzy Gminą Miasta Radomia z siedzibą w Radomiu przy ul. Kilińskiego 30/30A reprezentowanym przez Radosława Witkowskiego - Prezydenta Miasta Radomia a Gminą Kowala, reprezentowanym przez Dariusza Bulskiego - Wójta Gminy Kowala – zrealizowana w 100%.
- UCHWAŁA NR XLIV.286.2018 w sprawie: nadania nazwy ulicy drodze wewnętrznej w miejscowości Walentynów gm. Kowala – zrealizowana w 100%.
- UCHWAŁA NR XLVI.303.2018 w sprawie: nadania nazwy ulicy drodze wewnętrznej położonej w miejscowości Kończyce-Kolonia gm. Kowala – zrealizowana w 100%.
- UCHWAŁA NR LII.326.2018 w sprawie: nadania nazwy ulicy drodze wewnętrznej położonej w miejscowości Trablice obręb geodezyjny Trablice, gm. Kowala – zrealizowana w 100%.

2. Działania podejmowane na rzecz realizacji strategii i programów:

2.1. Strategia Rozwoju Gminy Kowala na lata 2015-2022

Uchwała XVII.104.2015 Rady Gminy Kowala z dnia 28 grudnia 2015. W strategii została ujęta m.in. wizja rozwoju gminy w wyniku realizacji założeń strategii. Cele realizacji infrastruktury technicznej realizowane są na podstawie możliwości finansowych i wytycznych w podejmowanych uchwałach Rady Gminy.

2.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018-2020

W 2018 wdrożono realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kowala przyjętej Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XLII.258.2017 z dnia 28 grudnia 2017 r. Dokument opracowano na podstawie art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej celem zdiagnozowania i zaktualizowania potrzeb społecznych w Gminie Kowala. Zawiera on szereg danych i opracowań w szerszym ujęciu problemów społecznych obejmujących również aspekty demograficzne, edukacyjne, kulturalne, kwestie bezrobocia, uzależnień, niepełnosprawności i innych problemów społecznych oraz założenia programowe (wdrożeniowe) przedstawiające wizję projektowanych zmian i katalog niezbędnych kierunków działań zawierających wskazówki, jak skutecznie zarządzać realizacją strategii.

W drugiej połowie 2019 roku zaplanowano przegląd dotychczasowych działań z udziałem Zespołu ds. opracowania strategii powołanego przez Wójta Gminy Kowala Zarządzeniem nr 36.2017 z dnia 23 maja 2017 r.

2.3. Programy

1. Pomoc w zakresie dożywiania na lata 2014-2020

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali w 2018 roku realizował Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 zgodnie z Ustawą z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz uchwałami Rady Gminy Kowala Nr XLIII/231/2014 z dnia 19 lutego 2014 r. Nr XLIII/233/2014 z dnia 19 lutego 2014 roku.

Pomoc w formie dożywiania udzielana jest dzieciom do 7 roku życia, uczniom szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych. Z tej formy pomocy mogą skorzystać osoby bądź rodziny, których dochód nie przekracza odpowiednio 150% kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Program realizowany był zgodnie z umową zawartą z Wojewodą Mazowieckim. Programem zostało objętych ogółem 417 osób, w tym z posiłku skorzystało 158 osób, zaś z zasiłku celowego 259 rodzin. Liczba przyznanych świadczeń w 2018 roku wynosiła 19 616. Ośrodek dożywił również 20 uczniów zamieszkujących na terenie naszej gminy, ale uczęszczających do szkół poza terenem gminy. Objęto również pomocą w formie gorącego posiłku osoby dorosłe niepełnosprawne zamieszkujące naszą gminę i 3 osobom dowożono do domu gorący posiłek. Ogółem na terenie gminy było 9 punktów żywieniowych. Dożywianie prowadzono w oparciu o stołówkę szkolną w Publicznym Przedszkolu w Kowali. Do pozostałych szkół, punktów przedszkolnych i osób dorosłych posiłki były dowożone przez dostawcę, który wygrał przetarg na dowóz posiłków do szkół i przedszkoli.

2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Zadaniem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2021 przyjętego Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr V.28.2019 z dnia 31 stycznia 2019 r. jest realizacja działań mających na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc. Program powstał we współpracy z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie: Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kowali, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacjami pozarządowymi, Oświatą, Służbą Zdrowia, Policją, kuratorami z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Karnych, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Rodziny i Nietletnich.

W 2018 r. wszczęto 38 procedur „Niebieskiej Karty”. Ponadto prowadzono 4 procedury w stosunku do osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Odbyło się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego i 126 spotkań grup roboczych w indywidualnych przypadkach. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogły skorzystać z pomocy psychologa, prawnika. W 2018 r. psycholog objął wsparciem 28 osób, w tym wiele z nich skorzystało z pomocy psychologa kilkakrotnie. Z pomocy prawnika skorzystało 5 osób. W placówkach oświatowych odbyły się spotkania informacyjne z rodzicami, a także warsztaty z uczniami. W szkołach także były umieszczone informacje na temat przemocy na tablicach ogłoszeń, a także wydawano materiały zakupione w ramach kampanii „Reaguj na przemoc!”. W ramach programu zorganizowano także szkolenie dla przedstawicieli służb i instytucji dotyczące skutecznego funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w myśl obowiązujących przepisów.

3. Program Wsparcia Osób Niepełnosprawnych i Starszych.

W 2018 r. realizowany był Program Wsparcia Osób Niepełnosprawnych i Starszych. przyjęty Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XLII.259.2017 z dnia 28 grudnia 2017 r.

Celem głównym programu była edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób z niepełnosprawnością i starszych oraz integracja ze społecznością lokalną.

W ramach programu działał Punkt informacyjny dla osób chorych i niepełnosprawnych, którego celem było udzielanie informacji o możliwościach ubiegania się o sprzęt rehabilitacyjny niezbędny dla osób z niepełnosprawnościami, turnusy rehabilitacyjne oraz inne środki pomocnicze, a także wydawanie wniosków na komisję ds. orzekania o niepełnosprawności oraz wniosków o dofinansowania.

W 2018 r. z Punktu skorzystało ok. 70 osób. W ramach programu zrealizowano także działania mające na celu integrację osób z niepełnosprawnością ze środowiskiem lokalnym: Choinka z Uśmiechem, w której uczestniczyły dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością oraz dzieci do lat 7 z terenu Gminy Kowala; Przegląd Twórczości Osób Niepełnosprawnych Cudowne Ogrody, w którym udział wzięło 8 grup z placówek oświatowych oraz placówek wspierających osoby niepełnosprawne. Podczas uroczystości zaprezentowano spektakle teatralne, wokalne, wokalno-instrumentalne, taneczne, kabaretowe (ok. 200 osób.). Kolejnym wydarzeniem integrującym środowisko osób niepełnosprawnych był wyjazd do Królewskich Źródeł, w którym wzięło udział 14 osób. W ramach programu podejmowane były również działania mające na celu podniesienie wiedzy dotyczącej zjawiska niepełnosprawności min. Konferencja z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych, w której wzięło udział ok. 50 osób. Podczas konferencji uczestnicy mieli okazję podnieść wiedzę dotyczącą uprawnień oraz możliwości wsparcia osób z niepełnosprawnością,

aktywizacji osób starszych, budowania świadomości społeczeństwa o potrzebach osób starszych i niwelowania barier oraz wpływu stresu na zdrowie psychiczne. W 2018 roku w ramach programu zrealizowane były także warsztaty z dogoterapii. Zajęcia te pozwoliły na przełamanie lęków w kontaktach z otoczeniem, stymulowały rozwój zmysłów i postrzegania.

4. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020

Gminny Program Wspierania Rodziny realizowany był na podstawie podjętej Uchwały Rady Gminy Kowala Nr XLIII.274.2018 z dnia 2 lutego 2018 roku.

Program służy wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania zdolności do jej prawidłowego funkcjonowania. Powstał on w odpowiedzi na problemy, z jakimi borykają się współczesne rodziny, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w 2018 roku zostały zrealizowane następujące działania: organizowanie super wizji dla asystentów rodzin, konsultacje i poradnictwo psychologiczne dla rodzin i osób przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, organizowanie wycieczki letniej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

5. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018 przyjętego Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XLII.260.2017 z dnia 28 grudnia 2017 roku zrealizowano szereg działań w zakresie profilaktyki alkoholowej m.in.:

- prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin (terapeuta uzależnień i prawnik – 83 osoby);
- wyjazd na 26 Ogólnopolskie Spotkania Trzeźwościowe do Lichenia – 50 osób;
- udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych: „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Postaw na rodzinę!” – 6 placówek oświatowych;
- warsztaty z uczniami klas VII- VIII uczniów szkół podstawowych i klasy III gimnazjum – 320 osób,
- warsztaty z rodzicami tych klas – 110 osób,
- warsztaty z Gronem Pedagogicznym szkół z terenu gminy – 120 osób,
- finansowanie działań Placówki Wsparcia Dziennego w formie Świetlicy Środowiskowej z Elementami Socjoterapii „Szansa”. W okresie od stycznia do czerwca 2018 r. pod opieką wychowawcy znajdowała się grupa 30 dzieci, od września do grudnia 2018 r. do placówki uczęszczało 16 osób. Zadaniem wychowawcy była bieżąca opieka nad grupą dzieci oraz kreatywne zagospodarowanie czasu zgodnie z najlepszymi standardami wychowawczymi. W ofercie placówki znalazły się warsztaty z rękodziela, zajęcia z języka angielskiego oraz zajęcia taneczne. Ponadto prowadzona była grupa wsparcia dla dzieci wymagających wsparcia w rozwoju osobistym przy współpracy z zatrudnionym psychologiem;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
- odbyło się 20 spotkań z osobami zgłoszonymi i 2 spotkania w celu kontroli punktów sprzedaży alkoholu,
- wpłynęło 23 nowe wnioski, 15 spraw było kontynuowanych,
- 10 osób zdecydowało się podjąć dobrowolne leczenie w poradni i 10 wniosków zostało zawieszonych,
- 15 wniosków zostało skierowanych do Sądu Rodzinnego i Nieletnich w celu zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego,
- zaopiniowano 16 wniosków na sprzedaż napojów alkoholowych, które były zgodne z uchwałą Rady Gminy w sprawie limitu i lokalizacji tych punktów;

- „Gala Prymusów” pod patronatem Wójta Gminy Kowala- udział wzięło 6 placówek oświatowych, wytypowano 6 prymusów;
- 2 projekty profilaktyczno – edukacyjne: 1 szkoła podstawowa otrzymała środki finansowe oraz 1 klub sportowy - razem ok. 50 dzieci;
- szkolenia dla członków GKRPA, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, pracowników socjalnych GOPS – 35 osób, sprzedawców napojów alkoholowych – 35 osób;
- spotkanie wigilijne - 40 osób;
- spotkania Wspólnoty Anonimowych Alkoholików w Kowali pod nazwą „Dobre Wydarzenie”.

6. Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kowala

Wdrażanie Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018 przyjętego Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XLII.260.2017 z dnia 28 grudnia 2017 r. polegało na realizacji, w klasach VII i VIII szkół podstawowych oraz klasach III gimnazjum i rodziców tych klas, programów profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania narkomanii, prelekcji, pogadanek, warsztatów.

Rozpowszechniano wśród uczniów placówek oświatowych i rodziców ulotki i broszury na temat konsekwencji zażywania narkotyków i dopalaczy, w ramach kampanii „Postaw na rodzinę” pod nazwą „Dopalaczom powiedz stop”.

Liczba osób biorących udział w Ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej „Postaw na rodzinę”:

- warsztaty profilaktyczne dla uczniów – 6 placówek oświatowych - 271 dzieci,
- warsztaty profilaktyczne dla rodziców tych dzieci – 196.

Informowano o formach pomocy dla osób zażywających narkotyki i ich rodzin poprzez udostępnianie wykazu placówek pomagających osobom uzależnionym od narkotyków. Łącznie w placówkach oświatowych na terenie gminy realizowano 28 programów w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom (1119 dzieci).

7. Realizacja programów i projektów współfinansowanych przez Unię Europejską

W 2018 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali kontynuował realizację projektu pn. „Aktywna Rodzina fundamentem życia społecznego i zawodowego” w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy w Radomiu. Projekt współfinansowany był przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi priorytetowej IX „Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem” Działania 9.1 „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

Cel główny - aktywizacja społeczna i zawodowa grupy 30 osób (28K i 2M) i ich rodzin zagrożonych ubóstwem i wielorakim wykluczeniem społecznym z powodu niepełnosprawności członka rodziny, przemocy i bezrobocia zamieszkujących obszar wiejski gminy Kowala na terenie woj. mazowieckiego w okresie od 01.09.2017 do 31.12.2018 roku.

Wsparcie w ramach projektu zostało przekazane poprzez realizację następujących zadań:

Dzięki udzielonemu wsparciu osiągnięto założone cele i wskaźniki programowe:

- 1) liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 13 osób,
- 2) liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 2 osoby,
- 3) liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 13 osób,
- 4) liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 57 osób (dorośli i dzieci),
- 5) liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 6 osób.

8. Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2018-2021.

Gminny program opieki nad zabytkami uchwalony na lata 2018-2021 Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XLVI.302.2018 z dnia 25 maja 2018 r. ma na celu ochronę zabytków i miejsc pamięci narodowej znajdujących się na terenie gminy Kowala.

Z tytułu planowanych inwestycji celu publicznego takich jak przebieg nowej drogi S-12 udzielano informacji o zabytkach, pomnikach, miejscach pamięci narodowej, cmentarzach będących na śladach koncepcyjnego przebiegu drogi.

9. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na lata 2008-2032

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na lata 2008-2032 uchwalony Uchwałą Rady Gminy Nr X/38/08 z dnia 24.10.2008 roku realizowany był w 2018 roku poprzez zbiórkę i unieszkodliwienie odpadów przez firmę działającą na zlecenie Urzędu Gminy.

Z uwagi na roczny budżet gminy, zbiórka odpadów realizowana jest w taki sposób, że odpady zgłoszone do odbioru w danym roku kalendarzowym zostają usunięte w następnym roku przez firmę, z którą Gmina Kowala zawarła umowę.

W 2018 roku z terenu gminy Kowala usunięto 35,74 tony odpadów z 29 posesji osób fizycznych za kwotę 9 994 zł, z czego uzyskano 80% dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

10. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie gminy Kowala w latach 2011 – 2026

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie gminy Kowala na lata 2011 – 2026 uchwalono Uchwałą Rady Gminy Nr IX.40.2011 z dnia 08.09.2011 r.

Celem opracowania planu jest przedstawienie dotychczasowych zasobów energetycznych gminy oraz planowanie i organizacja zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepłą i gaz na terenie gminy a także planowanie oświetlenia ulicznego dróg i placów.

Przyjęte zaożenienia realizują referaty Urzędu Gminy, a odbywa się to m.in. poprzez zezwalanie firmom energetycznym i gazowym na rozwój sieci na terenie gminy poprzez stwarzanie warunków wejścia w teren dróg czy działek gminnych lub możliwości stworzenia sieci poprzez inne plany np. zagospodarowania przestrzennego gminy.

Ponadto gmina współpracuje z PGE Dystrybucja na gruncie rozwoju sieci energetycznej oraz, różnymi dostawcami energii takimi jak PGE Obrót czy PKP Energetyka zapewniającymi dostawy energii. W ramach współpracy z PGE Obrót dostawcą energii na teren gminy do instytucji publicznych w tym szkół i oświetlenia ulicznego zawierane są Porozumienia dotyczące stawek cen za energię elektryczną dostarczaną do tych obiektów, które są korzystne dla gminy .

Trwa systematyczna rozbudowa sieci gazowej w miejscowościach: Kończyce – Kolonia, Kosów, Kotarvice, Mazowszany, Trablice, Ludwinów, Huta Mazowskańska.

11. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kowala na lata 2015-2020

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kowala na lata 2015-2020 uchwalono Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XIV/77/2015 z dnia 30.09.2015r i zmieniony Uchwałą XXI.133.2016 z dnia 31.03.2016 r. oraz Uchwałą Rady Gminy Kowala nr 136.2016 z dnia 28.04.2016 r.

Główne założenia programu to projekty inwestycyjne i informacyjno-kontrolne realizowane były przez referat Budownictwa Inwestycji, Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy.

Polegały one m.in. na:

- ograniczeniu emisji gazów poprzez montaż paneli fotowoltaicznych na budynku Posterunku Policji w Kowali
- wymianie oświetlenia ulicznego,
- wykonaniu termomodernizacji remizy w Rudzie Małej,
- wymianie kotła w PSP Kowala,
- zapoznaniu mieszkańców gminy z „uchwałą antysmogową” województwa mazowieckiego poprzez rozesłanie informacji do szkół, umieszczenie informacji na stronie internetowej gminy i wywieszenie na tablicach sołeckich plakatów „Czyste powietrze”.

Ponadto na wniosek mieszkańców podjęto dwie kontrole pod kątem zanieczyszczenia powietrza z kotła c.o. oraz oprysków środkami chemicznymi roślin.

Przy współpracy ze Stowarzyszeniem Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego realizującego projekt pod nazwą „Zakup sensorów wraz z usługą monitoringu powietrza” na budynku Urzędu Gminy w Kowali oraz Publicznej Szkole Podstawowej w Parznicach zostały umieszczone dwa sensory do badania zanieczyszczenia powietrza pyłami, które połączone w sieć monitorują jakość powietrza w tych miejscowościach.

Jak podają komunikaty Mazowieckiego Biura Zarządzania Kryzysowego w Warszawie, w ubiegłym roku na terenie województwa mazowieckiego wystąpiły 3 dni z przekroczeniem 24-godzinnego poziomu dopuszczalnego stanu pyłów zawieszonych w powietrzu PM10, 3 razy ogłaszano komunikat o przymrozkach i śliskości dróg, oraz 14 razy informowano o wystąpieniu silnych wiatrów, burz lub bardzo wysokich temperatur.

12. Program Ochrony Środowiska dla gminy Kowala na lata 2018-2021

Program Ochrony Środowiska dla gminy Kowala na lata 2018-2021 uchwalony został Uchwałą Rady Gminy XLIV.285.2018 z dnia 23 marca 2018r obejmuje szereg działań związanych między innymi z:

- termomodernizacją obiektów
- przebudowę dróg
- zbiór odpadów komunalnych oraz szkodliwych – azbestowych
- zwiększenie długości sieci gazowej i energetycznej,

Powyższe działania realizowane przez referaty Urzędu Gminy. Działania te mają na celu zadbanie o środowisko, zachowanie pięknych walorów estetycznych i poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

W ramach Programu Ochrony Środowiska Rada Gminy Kowala Uchwałą Nr XLVI.301.2018 z dnia 25 maja 2018 roku – z późniejszą zmianą, ustanowiła głaz narzutowy leżący we wsi Kotarwice, pomnikiem przyrody nieożywionej. Wobec czego przeniesiono i wyeksponowano pomnik, stawiając ogrodzenie, tablice informacyjne oraz znaki kierunkowe wskazujące drogę i miejsce położenia pomnika. Powyższe zadanie wykonano za kwotę 8 290 zł.

13. Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Kowala na lata 2016-2026.

Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Kowala na lata 2016-2026 oraz zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, uchwalony Uchwałą Rady Gminy Kowala nr XXI.137.2016 z dnia 28 kwietnia 2016 roku reguluje najem lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy. Obecnie w skład mieszkaniowego zasobu gminy wchodzi 13 lokali mieszkalnych, z czego 4 lokale przy SPZOZ w Kowali, 1 przy PSP w Młodocinie Mniejszym, 1 w Kosowie, 1 przy PSP w Bardzicach oraz 6 przy PSP w Kowali. W roku 2018 nie było zmian w najmie lokali.

IV. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

Inwestycje kontynuowane z lat poprzednich .

Zadania inwestycyjne w 2018 roku - Obiekty kubaturowe, remonty						
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Planowany całkowity koszt inwestycji PLN	Koszt poniesiony w 2018 roku PLN	Uzyskane dofinansowanie w PLN	Uwagi
1	Budowa świetlicy wiejskiej w Ludwinowie (własność gminy)	2017-2020	590 000,00	142 505,78	0,00	Zadanie w trakcie realizacji.
2	Budowa budynku zaplecza sanitarno-szatniowego boiska piłkarskiego w miejscowości Kowala (własność gminy)	2017-2019	834 818,00	408 935,24	Wnioskowana kwota dofinansowania: 391 900,00	Zadanie w trakcie realizacji. Podpisano umowę o dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki w ramach pilotażowego programu modernizacji infrastruktury sportowej - MAŁY KLUB

Inwestycje zakończone w roku 2018.

Zadania inwestycyjne w 2018 roku - Obiekty kubaturowe, remonty					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione PLN	Uzyskane dofinansowanie w PLN	Uwagi
1	Rozbudowa budynku przedszkola w Kowali	2018	270 550,92	0,00	Zadanie zakończone.
2	Budowa podjazdu dla osób niepełnosprawnych przy budynku Urzędu Gminy	2018	79 960,01	0,00	Zadanie zakończone.
3	Termomodernizacja i remont budynku świetlicy w Rudzie Małej	2018	411 375,19	Wnioskowana kwota dofinansowania: 137 453,00	Zadanie zakończone. W trakcie rozliczania w związku z otrzymaniem dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie - wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER
4	Remont remizy OSP w Bardzicach	2018	106 860,00	23 742,00	Zadanie zakończone. Dotacja Zarządu Województwa Mazowieckiego

Zadania inwestycyjne w 2018 roku - Drogi, chodniki, inwestycje drogowe					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w PLN	Uzyskane dofinansowanie w PLN	Uwagi
1	Wykonanie progów zwalniających na drodze gminnej Nr 350610W w m. Zenonów	2018	17 023,20	0,00	Zadanie zakończone.
2	Budowa chodnika przy drodze gminnej w Młodocinie Mniejszym	2018	175 489,88	0,00	Zadanie zakończone.
3	Budowa ciągu pieszo-jezdnego w miejscowości Kowalówka	2018	874 777,63	0,00	Zadanie zakończone.
4	Rozbudowa drogi gminnej dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Zabierzów gm. Kowala	2018	524 657,73	100 000,00	Zadanie zakończone. Pozyskano dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie na zadanie określone w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
5	Budowa drogi gminnej Osiek – Grabina – Etap I	2018	867 809,40	0,00	Zadanie zakończone.

Zadania inwestycyjne w 2018 roku - Oświetlenie				
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w PLN	Uwagi
1	Budowa oświetlenia ulicznego Bardzice - Józefów	2018	21 771,00	Zadanie zakończone.
2	Budowa oświetlenia ulicznego drogi gminnej nr 1080/68 w Kosowie	2018	33 333,00	Zadanie zakończone.
3	Budowa oświetlenia ulicznego drogi gminnej nr 320 w Kotarwicach	2018	33 333,00	Zadanie zakończone.
4	Budowa oświetlenia ulicznego Dąbrówka – Ruda Mała	2018	70 356,00	Zadanie zakończone.

5	Wykonanie i budowa oświetlenia w miejscowości Mazowszany, Huta Mazowszańska, Huta Mazowszańska Dolna (wzdłuż drogi G350601W.1, G350601.3 oraz od pętli autobusowej do Huty Mazowszańskiej Górnej	2018	98 523,00	Zadanie zakończone.
6	Budowa oświetlenia ulicznego Parznice-Kowala	2018	57 318,00	Zadanie zakończone.
7	Budowa oświetlenia drogi gminnej G350602W.1 Kowala Kolonia - Kowalówka	2018	165 209,91	Zadanie zakończone.

Remonty dróg

Remonty dróg gminnych - 2018 r.				
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w PLN	Uwagi
1	Wykonanie wzmocnienia nawierzchni bitumicznej m. Kosów	2018	106 001,40	Zadanie zakończone.
2	Wzmocnienia nawierzchni bitumicznej m. Kowala (przy przedszkolu)	2018	158 851,94	Zadanie zakończone.
3	Wykonanie wzmocnienia nawierzchni bitumicznej m. Mazowszany	2018	146 985,00	Zadanie zakończone.

Koszty utrzymania dróg gminnych - 2018 r.				
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w PLN	Uwagi
1	Niwelacja, utwardzenie dróg gminnych kruszywem - poprawa stanu infrastruktury drogowej	2018	235 053,00	Zadanie zakończone.
2	Koszenie poboczy	2018	88 022,38	Zadanie zakończone.
3	Równanie dróg	2018	43 788,00	Zadanie zakończone.
4	Wykonanie przepustów pod drogą gminną, renowacja rowów odwadniających drogi	2018	100 860,00	Zadanie zakończone.

5	Wykonanie projektów stałej organizacji ruchu	2018	15 990,00	Zadanie zakończone.
6	Projekt stałej organizacji ruchu z montażem	2018	10 172,10	Zadanie zakończone.
7	Ewidencja i numeracja dróg gminnych, przegląd rocznego stanu technicznego dróg gminnych, sprawdzenie widoczności na przejazdach kolejowo-drogowych	2018	9 704,70	Zadanie zakończone.
8	Remont drogi gminnej (odbudowa poboczy pobocza)	2018	127 182,00	Zadanie zakończone.
9	Odśnieżanie dróg gminnych	2018	76 268,00	Zadanie zakończone.
10	Zakup znaków drogowych	2018	18 368,00	Zadanie zakończone.
11	Wykup gruntów pod inwestycję drogi Zabierzów	2018	98 669,00	Zadanie zakończone.
12	Modernizacja oświetlenia ulicznego	2018	87 822,00	Zadanie zakończone.
13	Konserwacja oświetlenia ulicznego	2018	48 000,00	Zadanie zakończone.

3 Plany inwestycyjne:

- budowa drogi Kosów, Grabina,
- budowa odcinków sieci wodociągowych,
- rozbudowa hali PSP Młodocin,
- uruchomienie przedszkola w Parznicach,
- termomodernizacja przedszkola w Kowali,
- zakup samochodu dla Straży Pożarnej.

V. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I WSÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZEWNĘTZNYMI

1. Informacje Publiczne

W 2018 roku wpłynęło do Urzędu Gminy 59 wniosków o udostępnienie informacji publicznej dot. m.in. organów władzy samorządowej, jednostek organizacyjnych, majątku gminy oraz realizacji zadań publicznych. Odpowiedzi na wszystkie wnioski zostały udzielone w ustawowym terminie.

2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Kowala

Działalność organizacji pozarządowych w sferze zadań publicznych, zwana działalnością pożytku publicznego, jest istotną cechą społeczeństwa demokratycznego, a zarazem elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Realizacja zadań publicznych przy udziale organizacji pozarządowych w znaczny sposób wpływa na poprawę warunków życia mieszkańców Gminy Kowala oraz na rozwój naszej gminy. Wiele dziedzin życia społecznego nie mogłoby już funkcjonować bez aktywności obywatelskiej. Program określa zasady, zakres i formy współpracy Gminy Kowala z trzecim sektorem, a także priorytetowe zadania publiczne, których realizacja związana jest z ich finansowaniem lub dofinansowaniem z budżetu Gminy Kowala. Spodziewanym efektem współpracy jest wzrost dynamiki i efektywności działań na rzecz społeczności lokalnej.

Na terenie Gminy Kowala działają organizacje pozarządowe, w skład których wchodzi:

Stowarzyszenia:

1. Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Gminy Kowala
2. Stowarzyszenie Wspólna Sprawa
3. Stowarzyszenie Rozwoju Społecznego „MAGIS”
4. Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Rodzin „NOWE PERSPEKTYWY”
5. Stowarzyszenie Nasza Wieś Józefów
6. Ludowo –Uczniowski Klub Sportowy „LUKS KOWALA”
7. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JASKÓŁKA”
8. Gminny Klub Sportowy „ZORZA”
9. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JUDO KOWALA”
10. Uczniowski Klub Sportowy GIM PARZNICE
11. Uczniowski Klub Sportowy LIDER KOWALA

W 2018 roku ogłoszono 1 otwarty konkurs na 9 zadań publicznych. Jedno z zadań zostało podzielone pomiędzy dwie organizacje pozarządowe. Na 9 zadań 10 organizacji złożyło oferty. Przyjęto do realizacji 10 i podpisano umowy z 10 organizacjami pozarządowymi.

Dotację na wykonywanie w 2018 roku przez organizacje pozarządowe oraz inne uprawnione podmioty zadań publicznych w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu, w tym zakupu sprzętu sportowego, zatrudnienie kadry trenerskiej, organizacja zajęć treningowych, meczów i turniejów organizowanych przez związki sportowe i organizacje do tego uprawnione otrzymały następujące stowarzyszenia:

lp	Nazwa stowarzyszenia	Nazwa zadania	Przyznana kwota dotacji
1.	Gminny Klub Sportowy „ZORZA” Kowala	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – piłka nożna	67.000 zł
2.	Ludowy Klub Sportowy „LUKS KOWALA”	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej - tenis stołowy	22.000 zł
3.	Uczniowski Klub Sportowy „GIM” Parznice	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – piłka siatkowa	10.000 zł
4.	Uczniowski Klub Sportowy „JUDO KOWALA”	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej - judo	46.000 zł
5.	Uczniowski Klub Sportowy „LIDER” Kowala	Organizacja zajęć sportowych – rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży z elementami gier zespołowych	10.000 zł
6.	Gimnastyczny Klub Sportowy „QUIK FLIK”	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – gimnastyka artystyczna	13.000 zł
7	Uczniowski Klub Sportowy „JUDO KOWALA”	Zorganizowanie ogólnopolskiego turnieju judo dla dzieci i młodzieży w KOWALI	10.000 zł

Na wykonywanie w 2018 roku zadań publicznych gminy przez organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty w zakresie pomocy społecznej, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej ze szczególnym uwzględnieniem inicjatyw na rzecz rewalidacji osób niepełnosprawnych przyznano dotacje, która została podzielona pomiędzy dwie organizacje pozarządowe:

lp	Nazwa stowarzyszenia	Nazwa zadania	Przyznana kwota dotacji
8	Stowarzyszenie Przyjaciół Młodocina i Osób Niepełnosprawnych „Pozytywni”	Prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej „Wspieranie rodzin z osobą niepełnosprawną (pomoc materialna, psychologiczna, pedagogiczna, prawna, rehabilitacja)	6.000 zł
	Caritas Diecezji Radomskiej		4 000 zł

Współpraca z organizacjami pozarządowymi z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali współpracował z organizacjami pozarządowymi z terenu gminy Kowala, włączając się w działania na rzecz aktywności lokalnej społeczności. Prężnie współpracuje ze Stowarzyszeniem Rozwoju Gminy Kowala w zakresie dystrybucji artykułów spożywczych dla osób najbardziej potrzebujących w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym realizowanego w Podprogramie 2017 i 2018 na terenie gminy.

W ramach Podprogramu 2017 z pomocy żywnościowej skorzystało 405 osób, zaś z Podprogramu 2018 skorzystało i korzysta nadal 364 osoby.

Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali wydawał również skierowania do organizacji zewnętrznych po odbiór żywności w ramach Podprogramu 2017 i Podprogramu 2018 łącznie 43 skierowania.

Klub Seniora

Klub Seniora powstał w 2010 roku. W 2018 r. prowadził działania na podstawie przyjętej Uchwały Rady Gminy Kowala Nr XLII.259.2017 z dnia 28 grudnia 2017 r. Seniorzy z terenu gminy działają poprzez różnorodne formy aktywności, na rzecz m.in.:

- współpracy międzypokoleniowej;
- kultywowania tradycji;
- działań samopomocowych i wolontarystycznych;
- działań promujących Gminę Kowala, a także aktywizacji osób starszych.

Klub Seniora oferuje niezwykle atrakcyjne formy aktywizacji społecznej seniorów. Działania zrealizowane w roku 2018:

- organizacja imprez okolicznościowych: Sylwester, spotkanie opłatkowe, wielkanocne, Dzień Kobiet i Mężczyzn, tradycyjne spotkanie – Kusaki;
- występy zespołu Stępcianki na imprezach, festynach na terenie gminy;
- współpraca ze szkołami – współpraca międzypokoleniowa, organizacja Dnia Babci i Dziadka;
- zwiększenie dostępu do źródeł kultury, udział w seansach kinowych;
- występy podczas Wstępów w Skaryszewie;
- szkolenie dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- promocja gminy Kowala na Kiermaszu Wielkanocnym w Radomiu, na placu Corazziego, przy Urzędzie Miejskim – występ wokalny zespołu Stępcianki;
- uczestnictwo w 34 Ogólnopolskiej Pielgrzymce Ogrodników na Jasnej Górze „Jesteśmy napełnieni Duchem Świętym” w Roku 100. Rocznicy Odzyskania Niepodległości;
- udział w Biesiadzie dla Seniorów organizowanej przy kościele św. Kazimierza w Radomiu;
- udział w XVI Przeglądzie Dorobku Kulturalnego Mieszkańców Powiatu Radomskiego przy Gminnym Ośrodkiem Kultury w Wierzbicy;
- organizacja wycieczki do Chłapowa w sierpniu 2018, zwiedzanie Trójmiasta;
- udział w Pikniku „Mazowsze Seniorom” Aktywnie-Zdrowo-Sportowo w Kozienickim Centrum Rekreacji i Sportu;
- wyróżnienie dla Zespołu śpiewającego Stępcianki podczas X Edycji Powiatowego Dnia Animatora Kultury w Pionkach.

Klub starał się pozyskiwać środki zewnętrzne na działalność i tak we wrześniu 2018 roku Seniorzy otrzymali bon społeczny w ramach projektu „Bony dla Seniorów” – na realizację przedsięwzięcia wspierającego środowiska senioralne z terenu woj. Mazowieckiego.

Głównym celem zadania był wzrost rozwoju zróżnicowanych form działań oraz usług społecznych, zwiększających samodzielność społeczną i aktywność osób starszych. Realizację systemu wsparcia projektów senioralnych wdraża Stowarzyszenie Radomskie Centrum Przedsiębiorczości przy dofinansowaniu Samorządu Województwa Mazowieckiego.

W roku 2018 w naszej gminie została utworzona placówka Klubu „Senior+”. Placówka została dofinansowana z Programu wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 realizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Prace w ramach modułu I Utworzenie i wyposażenie Klubu „Senior+” obejmowały 2 etapy. Pierwszy to prace remontowo-wykończeniowe, drugi etap to wyposażenie placówki. Zgodnie z założeniami przeprowadzono prace zewnętrzne budynku. W budynku powstała sala klubowa (świetlica), sala spotkań, kuchnia, szatnia. Każde z pomieszczeń jest dostosowane do potrzeb osób starszych. Placówka dzięki dofinansowaniu dysponuje również sprzętem RTV i AGD.

Centrum Wolontariatu

Centrum działa przy GOPS w Kowali od 2009 roku. W 2018 r. Centrum zrzeszało 179 wolontariuszy ze szkół z terenu gminy (PSP w Parznicach, PSP w Kowali, PSP w Bardzicach, PSP w Mazowszanach, PSP w Młodocinie Mniejszym, PSP w Kończycach- Kolonii), spoza terenu gminy (PSP w Rudzie Wielkiej, MOW w Wierzbicy) oraz 9 dorosłych wolontariuszy.

W 2018 roku realizowany był Program Rozwoju i Promocji w Gminie Kowala przyjęty Uchwałą Nr XLIII.275.2018 z dnia 2 lutego 2018 r., którego głównym celem było krzewienie i promocja idei wolontariatu na terenie Gminy Kowala poprzez aktywizację społeczności lokalnej w różnym wieku. Do najważniejszych działań w ramach programu należała promocja wolontariatu, organizowanie wyjazdu „Nagradzamy aktywnych” jako formy nagrody dla aktywnych społecznie – wolontariuszy oraz „tęgich głów” – uczniów z najlepszymi wynikami w nauce ze szkół podstawowych i gimnazjum, organizacja Gminnej Gali Wolontariusza, czy kontynuowanie współpracy z Radomskim Bankiem Żywności w zakresie zbiórki artykułów spożywczych w sklepach na terenie gminy, współorganizowanie Sztafety z okazji Dnia Niepodległości, współorganizowanie „Dnia Czyściocha” na terenie Kowali, udział w akcji „List do św. Mikołaja” czy organizowanie zbiórki charytatywnej we współpracy z pałaczkami oświatowymi z terenu Gminy Kowala dla Radomskiego Schroniska dla zwierząt „Podaj łapę”.

Ponadto Centrum Wolontariatu prowadziło w 2018 roku wolontariat indywidualny. Prowadzono działania w zakresie pomocy na rzecz osób starszych, samotnych, chorych, z niepełnosprawnością, pomoc w czytaniu i pisaniu osobom starszym, organizacja czasu wolnego, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, dotrzymywanie towarzystwa, prace porządkowe. Dwóch wolontariuszy dorosłych świadczyło wolontariat indywidualny w miejscu zamieszkania osoby.

3. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i podmiotami zagranicznymi.

Mieszkańcy gminy poza aktywnością w różnego rodzaju stowarzyszeniach mocno angażują się w życie wspólnoty samorządowej.

W wyborach samorządowych w 2018 r. frekwencja w gminie wynosiła 62,05% uprawnionych do głosowania, co stanowi wyższy poziom od średniej krajowej 54,90% uprawnionych do głosowania. Aktywność mieszkańców w życiu wspólnoty samorządowej zauważalna jest również na zebraniach w poszczególnych sołectwach, jak również w spotkaniach z Wójtem Gminy oraz Radnymi.

Od 2008 roku należy do Lokalnej Grupy Działania „Wspólny Trakt”. Założycielami organizacji są mieszkańcy trzech gmin: Kowala, Wierzbica i Skaryszew, reprezentanci sektora społecznego, publicznego oraz lokalni przedsiębiorcy Statutowym celem głównym stowarzyszenia jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, poprzez: realizację lokalnej strategii rozwoju opracowanej przez lokalną grupę działania. Działania zapisane w strategii ukierunkowane są z jednej strony na realizację projektów promujących i rozwijających walory turystyczne i rekreacyjne, a z drugiej na aktywizację mieszkańców, w tym rozwijanie przedsiębiorczości, bezpośrednio wpisują się w realizację obszarów priorytetowych rozwoju województwa mazowieckiego. Obecnie gmina Kowala realizuje projekty w ramach programu „Odnowa Wsi” i tzw. małe projekty. W ramach programu Leader finansowana jest m.in. coroczna organizacja festynu rodzinnego i inscenizacja bitwy pod Kowalą.

Działalność Lokalnej Grupy Działania „Wspólny Trakt” to również dodatkowa szansa dla mieszkańców stowarzyszonych gmin na skorzystanie z unijnych dotacji. Za pośrednictwem LGD można ubiegać się o fundusze w ramach dwóch działań: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Mikro przedsiębiorstwa”. Gmina nie posiada partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego z innym krajem.

4. Promocja

W strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy Kowala są realizowane zadania związane z promocją gminy poprzez:

- 1) kreowanie pozytywnego wizerunku gminy,
- 2) współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej promocji gminy,
- 3) informowanie o gminie (lokalizacji, dostępności komunikacyjnej, dostępnych zasobach i atrakcjach),
- 4) koordynowanie działań promocyjnych gminy,
- 5) wskazywanie unikalnych korzyści, przekonywanie o zaletach oferty gminy (związanych z nabyciem oferty oraz przez porównanie z innymi oferentami i ofertami lokalnymi),
- 6) oznakowanie wizualne nośnikami informacji kierującymi turystów do miejsc związanych z turystyką,
- 7) promocja walorów turystycznych gminy.

Promując Gminę generuje się większy przepływ ludzi, myśli, kapitału i tym samym otwierają się nowe szanse rozwojowe.

Realizowanie przedsięwzięć w zakresie promocji gminy Kowala, wpłynęło znacznie na ilość turystów odwiedzających naszą Gminę w przeciągu 2018 roku.

Na terenie całej gminy zostało zorganizowane wiele imprez takich jak:

1. Działania Środowiskowe

- Rodzinny Dzień Dziecka – Kowala,
- „Biało - Czerwona raut Niepodległościowy” – Zenonów,
- „Sobótka z Biało - Czerwoną” – Kotarvice,
- Noc Świętojańska z Niepodległą – Kosów,
- Sąsiedzki Piknik Patriotyczny pod hasłem „Bo wszyscy Polacy to jedna rodzina” – Ludwinów,
- Sąsiedzka Biesiada patriotyczna „Z pieśni i piosenką do Niepodległości” – Parznice.

2. Inne działania

- Bal Ostatkowy,
- Dzień Kobiet i Mężczyzn,
- V Przegląd Twórczości Patriotycznej Osób z Niepełnosprawnością „Cudowne Ogrody”,
- Wyjazd dla aktywnych – Góry Świętokrzyskie,
- Gala Prymusa,
- Międzypokoleniowy Rajd Rowerowy,
- 26 Ogólnopolskie Spotkanie Trzeźwości w Licheniu,
- Dzień Radości,
- Sztafeta dla Niepodległej,
- Konferencja na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych,
- Paczka dla Bohatera,
- Seminarium – „Aktywność – szansa na rozwój”,
- Akcja List do Św. Mikołaja,
- Wspieranie działań zdrowotnych np. podczas pikniku „Mazowsze Seniosem” można było skorzystać z darmowych badań oraz porad zdrowotnych,
- prelekcje i pokazy dla dzieci i młodzieży.

Zorganizowane imprezy miały wpłynąć na integrację oraz przyczynić się do kultywowania tradycji wśród przybyłych gości.

Dariusz Bulski